

Konrad Kazimierz Szamryk

Spacerem po Białymstoku

Z rysunkami Magdaleny Kołejdy

Białystok 2019

© Copyright by Konrad Kazimierz Szamryk

Projekt okładki oraz rysunki: © Copyright by Magdalena Kołejda

Opracowanie graficzne i typograficzne, rysunki, skład: Magdalena Kołejda

Korekta: Anna Szerszunowicz

ISBN: 978-83-86064-69-4

Wydawca

Wydział Filologiczny

Uniwersytet w Białymstoku

Plac Niezależnego Zrzeszenia Studentów 1

15-420 Białystok

Wydanie I

Nakład 200 egzemplarzy

Białystok 2019

Egzemplarz bezpłatny

Publikacja dostępna również do bezpłatnego pobrania ze strony:

www.polando.uwb.edu.pl

Publikacja została zrealizowana w ramach stypendium artystycznego

Prezydenta Miasta Białegostoku



Mojej Mamie

Spis treści

Wstęp	6
1. Gdzie jest Białystok?	8
2. Budynki i obiekty	9
3. Gdzie jest centrum?	10
4. Na Rynku Kościuszki	12
5. Prasa	14
6. Legenda o powstaniu Białegostoku	15
7. Wielkie miasto Białystok	16
8. Spacerem po Białymstoku	18
9. Quiz 1	20
10. Bilet	22
11. Lalki i Central	24
12. O krok od katastrofy	26
13. Jakie to osiedle?	28
14. Trzy Kolumbijki	30
15. Białostocki śledź	33
16. Mówią mieszkańcy 1	34
17. List Izabeli	36
18. Mówią mieszkańcy 2	38
19. Dom Partii	40
20. Złoty przycisk	42
21. Przepis na babkę ziemniaczaną	43
22. Chcielibyśmy zjeść coś polskiego	44
23. Joga w parku	46
24. Kartka do babci	47
25. Rzeźby	48

26. Dziewczyna i brylant	50
27. Arsenał	51
28. Plaża Dojlidy	52
29. List Franciszka	54
30. Kalendarium	56
31. Trochę nowszej historii	57
32. Pechowe spodnie	58
33. Kuchnia Branickich	60
34. Doktor Esperanto	61
35. Z życia miasta	62
36. Opera	64
37. Dziewczynka z konewką	65
38. Kawelin	66
39. Szlakiem podlaskich cerkwi	68
40. Akcent zoo	70
41. Wizyta profesora	72
42. BiKeR	73
43. W parku	75
44. Podlaskie regionalizmy	78
45. Książkę przygotowali	79
Klucz odpowiedzi	80
Źródła	92

Pomysł przygotowania niniejszej książki wracał do mnie przez kilka lat. Gdy ponad 10 lat temu zacząłem uczyć w Białymstoku języka polskiego jako obcego, chciałem dać swoim uczniom ćwiczenia językowe, które będą osadzone w lokalnych realiach, a dzięki temu pomogą im w jakimś stopniu zrozumieć i oswoić najbliższe otoczenie. Większość dostępnych na rynku wydawniczym podręczników kursowych została osadzona w realiach warszawskich lub krakowskich, dlatego stopniowo sam zacząłem przygotowywać materiały i ćwiczenia, które w centrum zainteresowania stawiały potrzeby obcokrajowca przyjeżdżającego do Białegostoku, mieszkającego i uczącego się polszczyzny na Podlasiu. Z takimi obcokrajowcami – nowymi mieszkańcami Białegostoku – miałem bowiem do czynienia na co dzień.

Ćwiczenia w skrypcie są dostosowane do kompetencji językowej osób znających język polski na poziomie A1, A2, B1 i B2 (sugerowany poziom znajduje się przy odpowiednim ćwiczeniu). Starałem się jednak przygotować jak najwięcej ćwiczeń na poziomach A1 i A2, a więc na tych, na których możliwość samodzielnej lektury tekstów autentycznych jest mocno ograniczona.

Skrypt z ćwiczeniami *Spacerem po Białymstoku* ma przede wszystkim podawać w przystępnej formie informacje związane z naszym miastem, jego topografią, kulturą, historią, architekturą, kuchnią regionalną, atrakcjami turystycznymi, a więc dostarczyć tej wiedzy, do której obcokrajowcom jest trudno dotrzeć. Wydaje się jednak ona niezbędna do sprawnego funkcjonowania w przestrzeni miejskiej. Oczywiście nie sposób było w tak niewielkiej książce zawrzeć wszystkiego, co – przynajmniej z perspektywy białostoczanina – powinno znaleźć się w tego typu publikacji. Mam jednak nadzieję, że *Spacerem po Białymstoku* zachęci nowych mieszkańców do samodzielnego zagłębiania się w tkankę miasta, własnych poszukiwań i odkrywania Białegostoku dla siebie.

Liczę na to, że *Spacerem po Białymstoku* okaże się atrakcyjną pomocą dydaktyczną dla lektorów uczących języka polskiego w Białymstoku. Ponieważ na końcu książki znajduje się klucz odpowiedzi, z publikacji mogą również samodzielnie korzystać uczniowie. Jeśli materiały te okażą się przydatne także dla uczniów oraz nauczycieli spoza Białegostoku, będzie to tylko dodatkowa wartość tej książki.

Konrad K. Szamryk

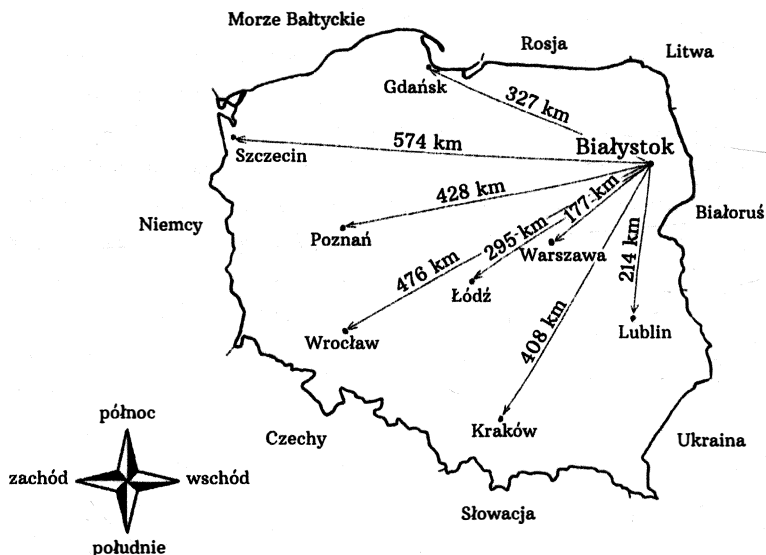
Podziękowania

Serdecznie dziękuję moim uczniom oraz mieszkańcom Białegostoku, którzy zgodzili się na wykorzystanie swoich wizerunków na potrzeby niniejszej książki. Wszelkie podobieństwo do prawdziwych osób i zdarzeń jest zamierzone. Szczególnie dziękuję Jaimemu, Patrice'owi i Ralphowi. Za uwagi i konsultacje dziękuję także Małgorzacie Januszko i Annie Szerszunowicz, a za życzliwe wsparcie prof. Elżbiecie Awramiuk.

Przygotowanie i druk książki *Spacerem po Białymstoku* zostały zrealizowane w ramach stypendium artystycznego Prezydenta Miasta Białegostoku.

1. Gdzie jest Białystok? A1

Obejrzyj mapę Polski, a następnie wybierz poprawne odpowiedzi.



Na podstawie strony <https://www.dystans.org>

0. Białystok to miasto Polsce.

- A) na ☒ B) w C) po

1. Białystok leży na Polski.

- A) południu B) północnym zachodzie C) północnym wschodzie

2. Białystok leży granicy z Białorusią.

- A) na B) do C) przy

3. Z Białegostoku jest bliżej do niż do Poznania.

- A) Gdańska B) Wrocławia C) Szczecina

4. Z Białegostoku jest dalej do niż do Łodzi.

- A) Warszawy B) Wrocławia C) Lublina

5. Czy Białystok leży morzem?

- A) w B) nad C) pod

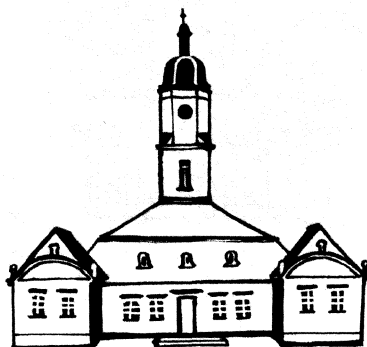
2. Budynki i obiekty A1

Co to jest? Podpisz budynki i obiekty.

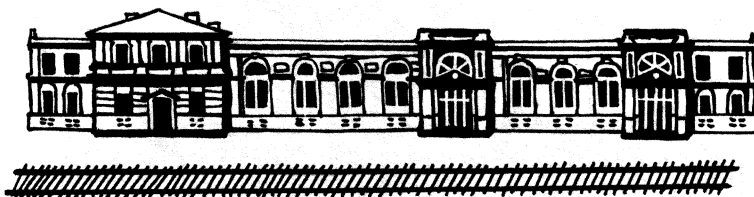
katedra, ~~fontanna~~, Pałac Branickich, ratusz, Pałac Góscinny, brama,
cerkiew, kościół, opera, dworzec kolejowy



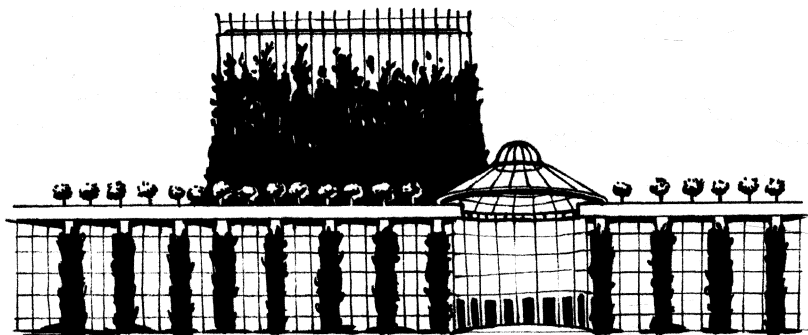
0.fontanna....



1.



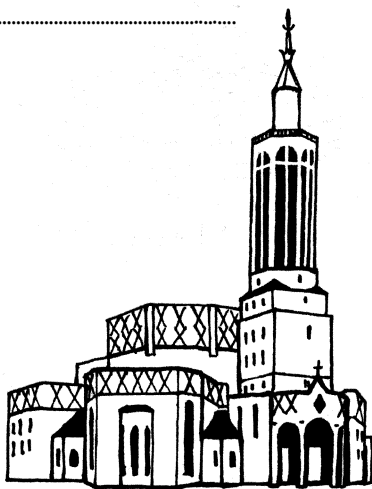
2.



3.



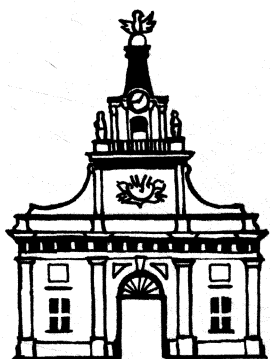
4.



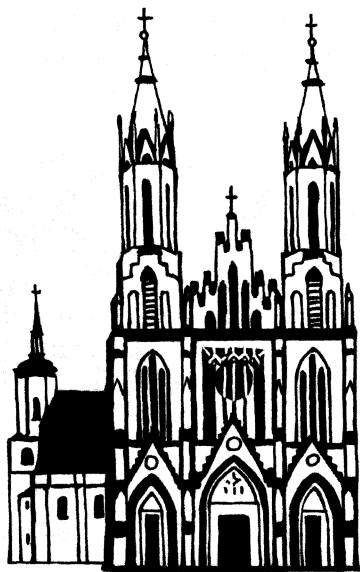
5.



6.



7.



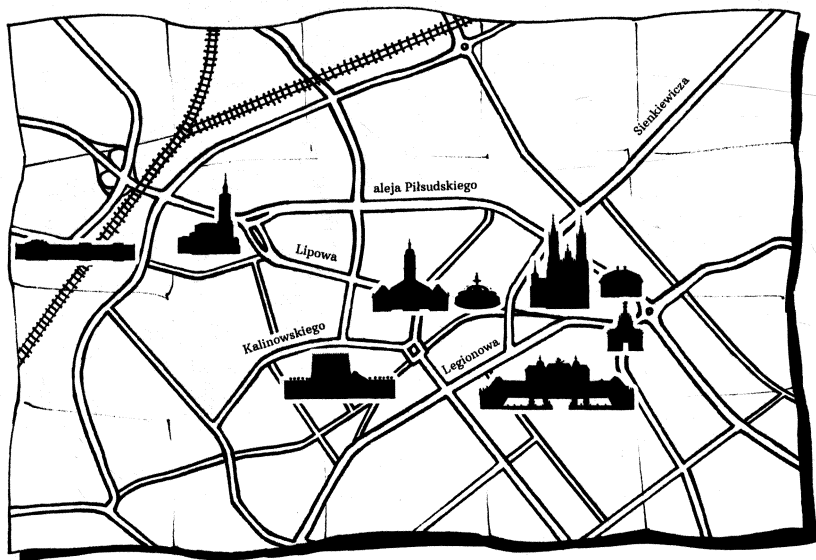
8.



9.

3. Gdzie jest centrum? A1

Obejrzyj uważnie mapę. Czy rozpoznajesz zaznaczone na niej obiekty? Wybierz poprawną odpowiedź, jak do jść od jednego miejsca do drugiego.



0. Jak do jść od opery do kościoła św. Rocha?

- a) Proszę iść do ulicy Kalinowskiego, następnie skręcić w lewo, potem skręcić w prawo, a potem proszę iść prosto. Kościół jest po lewej stronie.
- b) Proszę iść do ulicy Kalinowskiego, następnie skręcić w prawo, potem skręcić w lewo, a potem proszę iść prosto. Kościół jest niedaleko dworca.**
- c) Proszę iść do ulicy Kalinowskiego, następnie skręcić w prawo, potem iść prosto, a potem skręcić w lewo. Kościół jest na wprost.

1. Jak do jść od kościoła św. Rocha do ratusza?

- a) Proszę iść cały czas prosto ulicą Lipową. Ratusz jest w centrum.
- b) Proszę iść w prawo, następnie skręcić w prawo, a potem w lewo.
- c) Proszę zawrócić, a potem iść cały czas prosto. To tylko 5 minut spacerem.

2. Jak dojść od kościoła św. Rocha do Pałacyku Gościnny?

- a) Proszę iść prosto aleją Piłsudskiego, następnie skręcić w prawo i iść cały czas prosto. Pałac Gościnny to duży budynek. Łatwo go zobaczyć.
- b) Proszę iść cały czas prosto aleją Piłsudskiego. Na skrzyżowaniu proszę dalej iść prosto. Na drugim skrzyżowaniu też proszę iść prosto. Pałac Gościnny jest po prawej stronie.
- c) Proszę iść cały czas prosto aleją Piłsudskiego. Na skrzyżowaniu proszę dalej iść prosto. Na drugim skrzyżowaniu też proszę iść prosto. Pałac Gościnny jest po lewej stronie.

3. Jak dojść od katedry na dworzec kolejowy?

- a) To bardzo blisko. Dworzec jest obok katedry. Trzeba tylko przejść przez ulicę.
- b) To niedaleko. Proszę minąć ratusz, a następnie skręcić w lewo.
- c) Proszę cały czas iść prosto. Proszę minąć fontannę i ratusz. Przed kościołem św. Rocha proszę skręcić w lewo, a następnie iść prosto. Na koniec trzeba przejść przez ulicę.

4. Jak dojść od fontanny do Pałacu Branickich?

- a) To bardzo blisko. Nie trzeba przechodzić przez ulicę. Pałac Branickich jest obok ratusza.
- b) To bardzo blisko. Proszę tylko przejść przez ulicę, skręcić w lewo, a potem jeszcze raz skręcić w lewo.
- c) To bardzo blisko. Proszę tylko przejść przez ulicę i iść prosto. Pałac Branickich jest po prawej stronie.

5. Jak dojść od bramy Pałacu Branickich do opery?

- a) Proszę zobaczyć, opera jest po lewej stronie. Wystarczy przejść przez ulicę.
- b) Proszę iść ulicą Legionową. Proszę minąć dwa skrzyżowania. Opera jest po prawej stronie. To duży i nowoczesny budynek.
- c) Proszę iść ulicą Legionową. Na pierwszym skrzyżowaniu proszę skręcić w lewo. To niewielki, ale ładny budynek.

4. Na Rynku Kościuszki A1

A. Rynek Kościuszki to bardzo popularne miejsce w centrum Białegostoku. Tu często spotykają się białostoczanie. Obejrzyj rysunek, a następnie wybierz odpowiednie przyimki.



0. Balon leci miastem.

A) pod

B) nad

C) przez

1. Niedźwiedź siedzi i odpoczywa ławce.

A) w

B) za

C) na

2. Rower stoi donicy.

A) przy

B) w

C) pod

3. Ludwik Zamenhof spaceruje mieście.

A) przez

B) nad

C) po

4. Dzieci grają w piłkę fontanny.

A) blisko

B) przy

C) pod

5. Dwa gołębie jedzą ziarno rowerze.

A) przy

B) obok

C) między

B. Znajdź 12 słów związanych z obrazkiem (pionowo i poziomo).

R	A	T	U	S	Z	P	K	P	R	A	F	F	O
A	J	C	T	P	B	I	A	Ł	Y	S	T	O	K
N	W	N	D	A	A	E	P	S	N	G	B	N	R
B	I	K	E	R	L	N	A	Ą	E	R	O	T	T
W	E	R	D	A	O	I	I	N	K	O	L	A	H
C	Ż	Z	C	S	N	Ą	H	K	R	Ę	K	N	C
K	A	L	N	O	U	D	A	P	T	A	K	N	G
J	W	Y	B	L	N	Z	A	F	O	R	N	A	Ą
Ś	Ć	H	K	Z	E	E	L	L	G	O	Ł	Ą	B
Ż	N	I	E	D	Ż	W	I	E	D	Ż	Ż	C	Z

5. Prasa B1

Przekształć nagłówki prasowe tak, aby wykorzystać słowa podane w nawiasach, ale nie zmieniać sensu zdania.

Znowu wygrał! Tadeusz Truskolaski to prezydent Białegostoku.

(jest)

0.Znowu wygrał! Tadeusz Truskolaski jest prezydentem Białegostoku.....

Nowy ranking! Białystok jest lepszy do życia niż Paryż!

(od)

1. Nowy ranking!

Centrum miasta będzie zamknięte, ponieważ ulicami pobiegna maratończyce.

(z powodu)

2.

Białystok Biega! Ulicami miasta pobiegna miłośnicy sportu z całego kraju.

(po)

3. Białystok Biega!

34. Dni Sztuki Współczesnej! W weekend będzie można zobaczyć najlepsze spektakle!

(podczas)

4. 34. Dni Sztuki Współczesnej!

Kiedy otwarto obwodnicę miasta, ruch w centrum się zmniejszył.

(po)

5.

Otwarto szlak murali! Mapa do pobrania ze strony internetowej.

(można)

6. Otwarto szlak murali!

W Białymstoku mieszkańcy dobrze segregują śmieci.

(się)

7.

6. Legenda o powstaniu Białegostoku B1

A. Przeczytaj legendę o powstaniu Białegostoku i wybierz poprawne przyimki.

Dawno, dawno temu (0) na / w Litwie rządził książę, który uwielbiał polowania. Nazywał się Giedymin i był nie tylko przystojny i dzielny, ale też niezwykle odważny i mądry.

Pewnego razu książę zobaczył (1) *na* / w lesie pięknego jelenia. Postanowił, że będzie tak długo gonił zwierzę, aż je złapie. (2) *Na* / W końcu udało mu się złapać jelenia (3) *z* / *na* granicy z Mazowszem. Książę jednak tak się zmęczył, że musiał odpocząć. Zapadła noc. (4) *Do* / *Z* najbliższego zamku było daleko, a (5) *w* / *na* pobliżu nie było żadnego budynku, (6) *z* / *w* którym mógłby przenocować. Towarzysze Giedymina szybko zbudowali z gałęzi niewielki szałas (7) *na* / *w* pobliskim pagórku. Gdy zajęli się jeleniem, książę zastanawiał się (8) *nad* / *pod* strumieniem.

– Dziwne – pomyślał książę – ta rzeczka nie jest podobna do żadnej innej w tej okolicy. Płynie dość szybko, a jej woda jest dobra (9) *do* / *na* picia. To czysty strumień, czyli biały stok. Mam wspaniały pomysł – wybuduję tu dwór i założę wieś.

Książę zrobił tak, jak postanowił. Wkrótce rozpoczęto budowę okazałego dworu. Szybko wokół dworu powstała wieś, którą (10) *od* / *z* nazwy rzeki nazwano Biały Stok.

Jak wiadomo, Białystok istnieje (11) *w* / *do* dziś i jest jednym (12) *z* / *od* największych, najpiękniejszych oraz najczystszych miast (13) *na* / *w* Polsce. A to jest najstarsza legenda związana (14) *z* / *przy* Białymstokiem.

Na podstawie: Legendy województw: białostockiego, łomżyńskiego, suwalskiego [zebrała W. Niewińska], Białystok 1995.

B. Wybierz odpowiednią formę rzeczownika Białystok.

0. *Z Białymstokiem* / *Białegostoku* do Warszawy można dojechać pociągiem w 2 godziny.

1. Jednym z największych i najczystszych miast w Polsce jest *Białystok* / *Białymstokiem*.

2. Teraz mieszkam w innym mieście, ale tęsknię za *Białegostoku* / *Białymstokiem*.

3. Od kilku lat przyglądam się *Białymstoku* / *Białemustokowi* i widzę, jak bardzo się zmienił w tym czasie.

4. Lubię przyjeżdżać do *Białegostoku* / *Białymstoku*, bo jest tu dużo parków i zieleni.

5. *W Białymstoku* / *Białegostoku* mieszkają katolicy i prawosławni.

6. Kupiłem mapę *Białymstoku* / *Białegostoku*, ale niczego nie mogę na niej znaleźć.

7. Wielkie miasto Białystok B1

A. Uzupełnij opowiadanie brakującymi fragmentami tekstu.

Jerzy miał dziś dzień wolny, dlatego stał z rękoma w kieszeniach pod muzeum na Rynku Kościuszki. (0) _____. Jerzy lubił patrzeć na ludzi spacerujących po ulicy. Od kościoła farnego szedł Józik, z którym chłopak nie widział się od kilku lat. Przez moment Jerzy zastanawiał się, czy z nim nie porozmawiać, (1) _____.

Nagle na skrzyżowaniu ulic Sienkiewicza i Lipowej zapiszczały hamulce. Ogromna ciężarówka o mało nie wjechała w bok Idącej taksówki. (2) _____ i powiedział coś spokojnie i cicho. Ciężarówka pojechała dalej ulicą Wesołowskiego, czyli dzisiejszą Suraską, mijając „Delikatesy”.

Na chodniku po drugiej stronie ulicy stoi młoda mama z wózkiem dziecięcym. Rozglądała się raz w jedną, raz w drugą stronę, aby przejść przez ulicę. (3) _____ Na pewno jest mężatką – pomyślał Jerzy. (4) _____ i poszła zdecydowanym krokiem w kierunku nowego osiedla.

Ulicą Sienkiewicza szła Wala. Nie można powiedzieć, że była zadbaną dziewczyną. Nie śpieszyła się. Mimo że skończyła trzydziestkę, (5) _____. Inaczej by szła, gdyby miała męża i dziecko – pomyślał Jerzy.

– Cześć, Wala – krzyknął chłopak.

– Cześć! Co u ciebie? – odpowiedziała dziewczyna i (6) _____

Na pewno nie wyszła za mąż, pomyślał Jerzy, gdy uściśnął jej mokrą dłoń.

– W porządku. Po staremu. Gdzie pracujesz? – zapytał chłopak.

– Tam, gdzie ostatnio. Ładny dzień, prawda? – zagadała trochę do niego, a trochę do siebie.

– (7) _____ – dodał.

– Ja też lubię Białystok – odpowiedziała.

Na podstawie fragmentu opowiadania Sokrata Janowicza, Wielkie miasto Białystok, Warszawa 1973.

- A. Co najdziwniejsze, taksówkarz wychylił się tylko przez okno
- B. Ładny. Lubię Białystok
- C. Stąd właśnie widzi się najlepiej ruch uliczny w mieście.
- D. ale ostatecznie uznał, że nie ma to sensu.
- E. nie wyszła jeszcze za mąż.
- F. W końcu kobiecie udało się przejść przez jezdnię
- G. Szczupła, zadbana, wyperfumowana.
- H. wyciągnęła spoconą rękę na powitanie.

B. Zmień zdania na przeczące:

0. Jerzy miał dzień wolny.

Jerzy nie miał dnia wolnego.

1. Jerzy lubił patrzeć na ludzi.

.....

2. Ogromna ciężarówka wjechała w bok lśniącej taksówki.

.....

3. Taksówkarz powiedział coś cicho i spokojnie.

.....

4. Wala jest zadbaną dziewczyną.

.....

5. Dziewczyna miała męża i dziecko.

.....

6. Jerzy uściśnął jej mokrą dłoń.

.....

7. Lubię Białystok.

.....

8. Spacerem po Białymstoku **A2**

A. Wpisz wyrazy z ramki we właściwej formie w odpowiednie miejsca w tekście:

Białorusin, deptak, galeria handlowa, katedra, kelner, mieszkaniec,
nowoczesność, park, początek, ~~północno-wschodni~~, prawosławny,
rosyjski, siostra, stolica, światło, turysta, urzędnik, zabytek

Podlasie to bardzo ciekawy region w (0) ~~północno-wschodniej~~ Polsce. Na Podlasiu mieszkają ludzie różnych narodowości, kultur i religii: Polacy, (1) Litwini, Ukraińcy, Rosjanie, Tatarzy, katolicy, (2) oraz muzułmanie. Podlasie nazywa się często Zielonymi Płucami Polski, ponieważ jest tu dużo lasów i (3), a także malownicza Puszcza Białowieska oraz Biebrzański Park Narodowy – największy w całej Polsce.

Białystok jest (4) Podlasia. To jedno z największych miast w Polsce – ma około 300000 (5) Najbardziej znanym (6) Białegostoku jest Pałac Branickich, który ze względu na podobieństwo do Wersalu pod Paryżem, jest nazywany Wersalem Północy. Chyba wszyscy wiedzą, że w XVIII wieku w pałacu mieszkali Jan Klemens Branicki oraz jego żona Izabela Branicka. Izabela była (7) Stanisława Augusta Poniatowskiego – ostatniego króla Polski.

Obecnie w pałacu mieści się Uniwersytet Medyczny w Białymstoku, dlatego (8) nie zawsze mogą wejść do środka. To żaden problem, ponieważ pałac najpiękniejszy jest z zewnątrz, a szczególnie w (9) lamp i reflektorów.

W centrum miasta znajduje się ratusz z XVIII wieku. Co ciekawe, nigdy nie pracowali w nim miejscy (10), gdyż budynek zawsze pełnił funkcję handlową. Obecnie mieści się w nim Muzeum Podlaskie. Od ratusza już tylko kilka kroków dzieli nas do białego kościoła z XVII wieku (stary kościół), do którego na (11) XX wieku dobudowano drugi, znacznie większy kościół, który jest (12)

Jeśli już jesteśmy zmęczeni zwiedzaniem miasta, w pobliżu centrum czekają na nas nowoczesne (13), gdzie bez problemu szybko coś zjemy i zrobimy zakupy. Jedna z nich łączy historię fabryki i elegancką (14) To galeria Alfa – zdaniem niektórych osób najpiękniejsza galeria w Polsce.

Jeśli natomiast chcemy tylko spacerować, mamy do wyboru kilka parków oraz uroczy (15) w centrum miasta. Tam również można napić się kawy, zjeść smaczny obiad lub pyszny deser. Uśmiechnięci (16) mówią nie tylko po polsku, ale też po angielsku, (17) a nawet po hiszpańsku.

B. Wybierz poprawną odpowiedź.

0. Białystok jest największym miastem:

- a) w Puszczy Białowieskiej,
- ☒ b) na Podlasiu,
- c) w Polsce.

4. W białostockim ratuszu obecnie jest:

- a) urząd miasta,
- b) galeria handlowa,
- c) muzeum.

1. Na Podlasiu mieszkają:

- a) tylko katolicy,
- b) tylko prawosławni,
- c) katolicy i prawosławni.

5. Galeria Alfa:

- a) jest największą galerią handlową w Polsce,
- b) jest najstarszą galerią handlową w Polsce,
- c) powstała z przebudowy dawnej fabryki.

2. Pałac Branickich przypomina:

- a) ratusz,
- b) Wersal,
- c) Pałac Północy.

6. Deptak to:

- a) niewielka, tania restauracja,
- b) aleja do spacerowania,
- c) centrum miasta.

3. W Pałacu Branickich jest:

- a) uniwersytet medyczny,
- b) urząd miasta,
- c) ratusz.

9. Quiz 1 A2

Jaime jest Hiszpanem. Jego żona Agnieszka jest Polką. Jaime pochodzi z Valladolid w Hiszpanii, a Agnieszka jest z Białegostoku. Jaime uważa, że Białystok jest ciekawym miastem, bardzo podobnym do Valladolid, dlatego często pyta Agnieszkę o Białystok. Odpowiedz na pytania Jaimego.

1. Czy mogę do Białegostoku dolecieć samolotem?

TAK

NIE

2. Ilu mieszkańców ma Białystok?

około 100 000

około 300 000

3. Czy w Białymstoku jest lodowisko?

jesienią i zimą

niestety nie ma

4. Jak nazywa się białostocka drużyna piłkarska?

Jagiellonia

Legia

5. Skąd jest bliżej do Białegostoku?

z Poznania

z Lublina

6. Czy w Białymstoku są tramwaje?

TAK

NIE

7. Co znajduje się w białostockim ratuszu?

galeria handlowa

muzeum

8. Czy w Białymstoku są niedźwiedzie?

tylko w zoo

spacerują po ulicach

9. Kto jest najważniejszym urzędnikiem w Białymstoku?

burmistrz

prezydent

10. Jaki jest numer kierunkowy do Białegostoku?

85

96

11. Jakim numerem zaczyna się kod pocztowy Białegostoku?

15

18

12. Czym jest Książnica Podlaska?

księgarnią

biblioteką

13. Co jest w centrum Białegostoku?

stare miasto

deptak

14. Co obecnie mieści się w Pałacu Branickich?

uniwersytet
medyczny

uniwersytet
muzyczny

15. Jak nazywa się największy uniwersytet w Białymstoku?

Uniwersytet
Białostocki

Uniwersytet
w Białymstoku

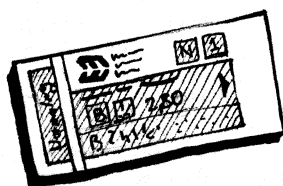


A. W każdym mieście komunikacja miejska wygląda trochę inaczej. Czy wiesz, jakie bilety można kupić w Białymstoku? Ułóż fragmenty dialogu w odpowiedniej kolejności.

- ...9... Sprzedawca: Proszę Pana, mamy też bilety czasowe: 20-minutowy, 40-minutowy, 60-minutowy, dobowy i weekendowy. Bilet dobowy jest ważny przez 24 godzinny, a weekendowy przez 3 dni.
- Sprzedawca: Niestety nie. Bilet ulgowy nie jest dla uczniów szkoły językowej. Musi Pan kupić bilet zwykły.
- Sprzedawca: Dzień dobry. Słucham Pana.
- ...11... Sprzedawca: Tak, jeśli chce Pan jechać najpierw jednym autobusem, a potem następnym, a potem jeszcze następnym, to lepiej jest kupić bilet czasowy. Czy chce Pan kupić taki bilet teraz?
- Sprzedawca: Jeden zwykły bilet kosztuje 2 złote i 80 groszy.
- Sprzedawca: Proszę bardzo. I proszę też pamiętać, że są też bilety dekadowe na 10 dni oraz miesięczne. Ale takich biletów nie może pan kupić w kiosku. Do widzenia.
- Sprzedawca: Jaki bilet? Normalny czy ulgowy?
- ...5... Sprzedawca: Bilet ulgowy jest dla uczniów i studentów. Czy jest Pan uczniem albo studentem?
- Mirkan: Jestem obcokrajowcem. Uczę się języka polskiego w szkole „Pollando” na Uniwersytecie w Białymstoku. Czy myśli Pan, że bilet ulgowy będzie dobry dla mnie?
- ...0... Mirkan: Dzień dobry.
- Mirkan: Dziękuję bardzo za bilet i za informację. Do widzenia.
- Mirkan: Poproszę bilet autobusowy.
- Mirkan: Dobrze, rozumiem. Poproszę jeden zwykły bilet.
- Mirkan: Bilet na 40 lub 60 minut? To ciekawe.
- Mirkan: Nie, dziękuję. Poproszę zwykły bilet. Nie jadę daleko. Jadę blisko – tylko 4 przystanki i tylko jednym autobusem, ale dziękuję za informację. Ile płacę?
- Mirkan: Hmm... nie wiem, jaki bilet mam kupić.

B. Zaznacz, czy to prawda (P) czy nieprawda (N).

- | | |
|--|-------|
| 0. Mirkan nie jest Polakiem. | (P) N |
| 1. Mirkan studiuje polonistykę na Uniwersytecie w Białymstoku. | P / N |
| 2. Bilet 60-minutowy jest ważny przez godzinę. | P / N |
| 3. Bilet dobowy jest ważny przez 24 minuty. | P / N |
| 4. Bilet weekendowy jest ważny tylko w soboty i w niedziele. | P / N |
| 5. Mirkan kupuje bilet normalny. | P / N |
| 6. Mirkan będzie jechał autobusem tylko 1 przystanek. | P / N |



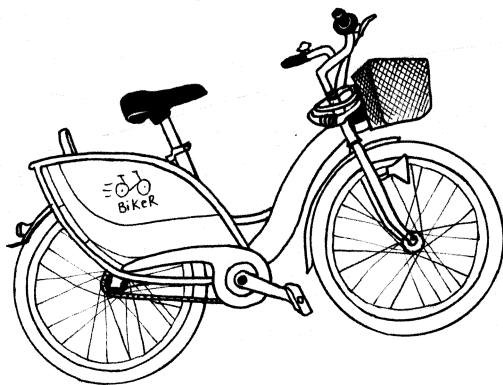
C. Co pasuje?

- | | |
|------------------------|--|
| 0. bilet zwykły | A. bilet normalny, |
| 1. bilet ulgowy | B. bilet ważny w piątki, soboty i niedziele, |
| 2. bilet minutowy | C. bilet ważny przez miesiąc, |
| 3. bilet dobowy | D. na przykład 50% lub 70% ceny, |
| 4. bilet weekendowy | E. bilet dla kilku osób, |
| 5. bilet grupowy | F. bilet jest ważny przez 24 godziny, |
| 6. bilet dekadowy | G. na przykład na 20, 40 lub 60 minut, |
| 7. bilet miesięczny | H. bilet ważny przez 10 dni. |



Mieszkańcy Białegostoku w codziennych rozmowach często posługują się skrótowcami lub nieoficjalnymi nazwami obiektów, miejsc lub instytucji. Wybierz właściwą nazwę.

0.	MPK	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji	Miejska Potrzeba Komunikacji
1.	PB	Politechnika Białostocka	Port Białostocki
2.	Central	Dworzec Centralny	Dom Handlowy Central PSS Społem
3.	UwB	Uczelnia w Białymstoku	Uniwersytet w Białymstoku
4.	UDSK	Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny	Urząd Danych i Środków Komunikacji
5.	MOSIR	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji	Miejskie Ogródki Seniorów i Rencistów
6.	Zwierzyniec	Park Zwierzyniecki	Teatr Zwierzyniecki
7.	Biała	Opera i Filharmonia Białostocka	Atrium Biała
8.	Lalki	Białostocki Teatr Lalek	Podlaska Fabryka Lalek
9.	BiKeR	Białostocka Komunikacja Rowerowa	Białostocka Kooperacja Rolnicza
10.	Jaga	Uniwersytet Jagielloński	Jagiellonia Białystok



Uzupełnij tekst brakującymi fragmentami z tabelki.

9 marca 1989 roku o godzinie 3 nad ranem na torach przy ul. Poleskiej w Białymstoku przewróciły się cysterny z chlorem. Przyczyną wypadku była pęknięta szyna. Pociąg miał 32 wagony, (0) _____. Gdyby cysterny z chlorem rozszczelniły się, prawdopodobnie zginęłaby większość mieszkańców Białegostoku.

Pierwsze informacje o wypadku (1) _____ po wydarzeniu. Tuż po nich część mieszkańców postanowiła wyjechać z miasta, a inni szukali schronienia na najwyższych piętrach osiedlowych budynków. (2) _____. Wszyscy mieli w pamięci katastrofę po wybuchu w ukraińskiej elektrowni atomowej w Czarnobylu. Obawiano się, że (3) _____.

Na szczęście katastrofy udało się uniknąć. W czasie akcji ratowniczej ludzie modlili się do księdza Michała Sopočki z prośbą o cud i uratowanie miasta przed nieszczęściem. (4) _____. W roku 1987, a więc jeszcze przed katastrofą, rozpoczął się jego proces beatyfikacyjny. Wielu mieszkańców Białegostoku wierzy, że (5) _____.

W czerwcu 1994 roku przy ul. Poleskiej stanął krzyż z napisem (6) _____, który stał się podziękowaniem białostoczan za uratowanie miasta przed katastrofą. (7) _____.

Na podstawie: M Kochanowski, Chlor! Mogła zginąć większość mieszkańców Białegostoku, „Gazeta Wyborcza”, dodatek „Magazyn Białystok”, 8.03.2019 r., s. 4–5.

- A. Ksiądz Sopočko został uroczystie beatyfikowany w 2008 roku.
- B. Ksiądz Michał Sopočko mieszkał i zmarł przy ulicy Poleskiej w Białymstoku.
- C. w tym 15 cystern zawierających 50-tonowe zbiorniki z ciekłym chlorem.
- D. „Jezu ufam Tobie!”
- E. podano w Radiu Białystok dopiero 9 godzin
- F. ksiądz Michał Sopočko w cudowny sposób uratował Białystok od zagłady.
- G. śmiertelny chlor może spowodować zagładę na Białystok.
- H. Ewakuowano też przedszkola i szkoły.

13. Jakie to osiedle? A2

Odgadnij nazwy białostockich osiedli.

0. stary ≠

M	Ł	O	D	Y	C	H
---	---	---	---	---	---	---

1. stare ≠

--	--	--	--

wieś ≠

--	--	--	--	--	--

2. 10

(ć → c)

									I	N	Y
--	--	--	--	--	--	--	--	--	---	---	---

3. żonaty ≠

								Y	J	S	K	I	E
--	--	--	--	--	--	--	--	---	---	---	---	---	---

4. π 100

(O → A)

		A			
--	--	---	--	--	--

5. pochmurny ≠

--	--	--	--	--	--	--	--	--

S	T	O	K
---	---	---	---

6. ponieważ = , ty, on, ona, ono

				R	Y
--	--	--	--	---	---

7. las → jaka?



--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--

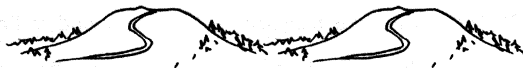
8. Polski pisarz, który otrzymał Literacką Nagrodę Nobla w 1905 roku.

[illegible]

9. Napisał *Pana Tadeusza* oraz *Dziady*.

[illegible]

10. Trawa, drzewa i ogórki są ...



--	--	--	--	--	--	--

--	--	--	--	--	--	--

11.



KA

						Y
--	--	--	--	--	--	---

12. obok =

2A

						O	R	C	O	W	E
--	--	--	--	--	--	---	---	---	---	---	---

Carolina, Claudia i Dayan są Kolumbijkami. Od kilku lat mieszkają w Białymstoku. Tutaj się poznały i zaprzyjaźniły. Od tego czasu są praktycznie nierozłączne. Dziewczyny świetnie mówią po polsku, ale ciągle zdarza im się popełniać drobne błędy.

A. Znajdź i popraw błędy językowe w wypowiedziach Kolumbijek. W każdej linijce jest tylko jeden błąd.

Claudia

0. Przyjechałam do Białegostoku w ~~grudzień~~ (grudniu) 2013 roku. I byłam w szoku. To była moja
1. pierwsza zima w życiu. Nigdy wcześniej nie widziałam śnieg. Tu zobaczyłam śnieg, wrony
2. i szare ulice. Byłam przestraszona. Ale potem było piękne. Zobaczyłam, że Białystok jest
3. czystym miasto. Wszystko jest dobrze zorganizowane, a ludzie są spokojni. Podobało mi
4. się, że kierowcy są kulturalni i zatrzymują samochody przed przejściu dla pieszych.
5. Teraz czuje się w Białymstoku jak ryba w wodzie. Bardzo lubię tu mieszkać, nawet gdy jest
6. zimno. Jestem już do tego przyzwyczajona. Pracuję jako grafikiem komputerowy. Lubię swoją
7. pracę, bo jest bardzo elastyczna. Na początku kolegi i koleżanki trochę bali się ze mną
8. rozmawiać, ale teraz są bardzo otwarty. Często rozmawiamy po polsku, hiszpańsku i angielsku.
9. Oni mają konwersacje w językach obcych, a ja ciągle uczę się polski. Teraz moim nauczycielem
10. jest mój syn Emil, który ma 3 lata. On cały czas mną poprawia.



Carolina

1. Mieszkalam w Bogota, która jest ogromnym miastem. Potem przeprowadziłam się
2. do Londynu, która jest podobnej wielkości co Bogota. Tam poznałam Jacka. On jest
3. teraz moim mężem. Jacek chciał wrócić do Białegostoku, dlatego razem
4. przeprowadziliśmy się do Polski. Przyjechałam do Białegostoku w marce 2011 roku.
5. Myślałam, że już zacznie się wiosna. Niestety, na wiosnę czekałam aż do kwietnia.
6. W początku Białystok wydał mi się małym miasteczkiem.
7. Dziś się z tym śmieję, ale brakowało mi chaosu, hałasu i ruchu ulicznego.
8. Teraz uważam, że miasto jest małym, ale czyste, zielone i wspaniałe do spacerowania.
9. Zwłaszcza gdy masz dzieci, a ja mam dwoje. Nigdy nie przyzwyczaję się do długiej
10. zimy. Cieszę się jednak, że nie tracę czasu na stać w korkach i mogę wszędzie jeździć
11. rowerze. Ciągłe też uczę się języka polskiego. Nie wiem, czy kiedyś nauczę się dobrze
12. mówić po polsku, bo niestety ten język jest niezwykle trudny.

Dayan

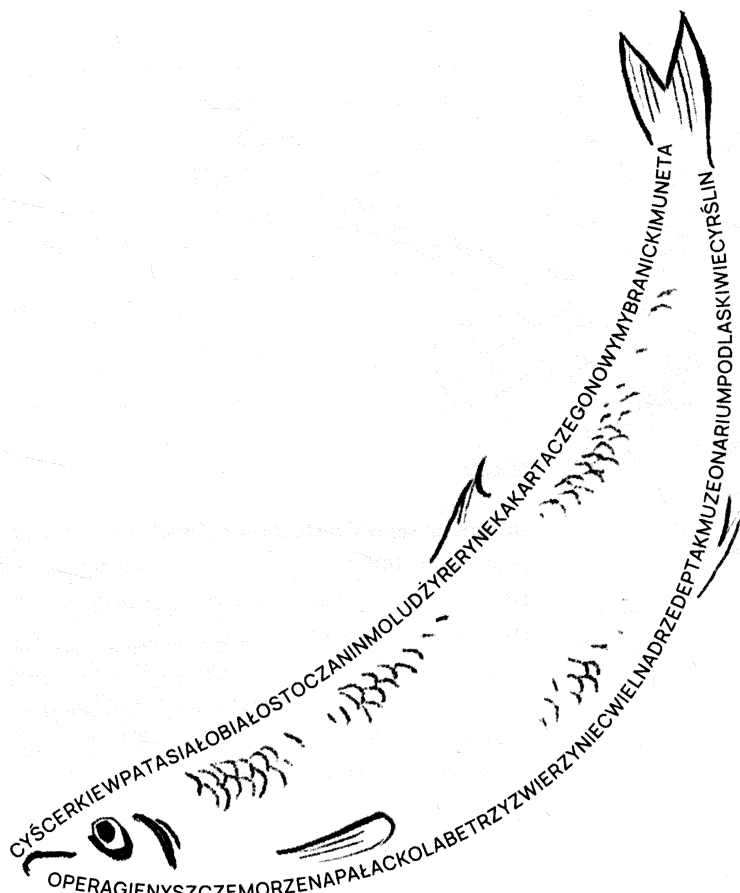
1. W Bogocie, z której pochodzę, prowadziłam intensywny tryb życia. Ale byłam
2. tym już zmęczoną, dlatego gdy po raz pierwszy zobaczyłam Białystok, od razu
3. pomyślałam, że to po prostu idealne miejscem. Jest ładne, czyste i bezpieczne.
4. Nie ma korkach i wszystko jest blisko. Byłam po prostu zachwycona.
5. Do dziś nie zmieniłam zdania. Wychowuję tu swoje dzieci i mam nadzieję, że
6. Białystok stanie się dla nimi prawdziwym domem. Miasto jest fajne, ale czasami
7. trochę za spokojniejsze. Brakuje mi obcokrajowców i różnych kultur.
8. Chciałabym, żeby ludzie przestali zwracać na mnie uwagę, tylko dlatego, że mam
9. ciemną karnację. Ale kiedy chcę poczuć klimat wielkiego miasta, jadę do Warszawie,
10. którą jest naprawdę blisko. Jak to się mówi – rzut beretem.

B. Przeczytaj jeszcze raz tekst, a następnie zaznacz, której z dziewczyn dotyczy ta informacja.

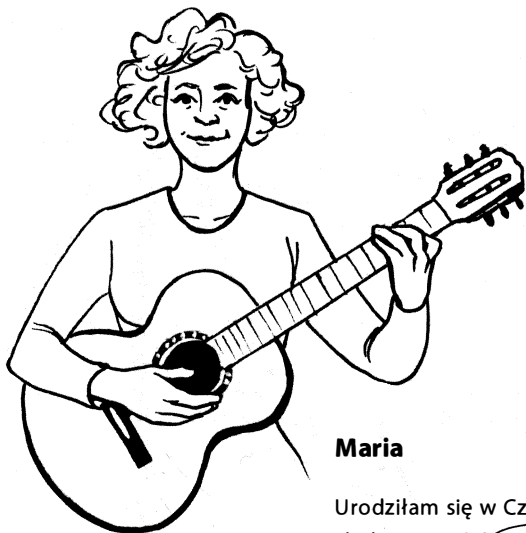
		Claudia	Carolina	Dayan
0.	Pochodzi z Bogoty.		X	X
1.	Przez pewien czas mieszkała w Londynie.			
2.	Przeprowadziła się do Białegostoku zimą.			
3.	Od samego początku spodobał się jej Białystok.			
4.	Uważa Białystok za bardzo czyste miasto.			
5.	Przyzwyczyła się do zimy w Polsce.			
6.	Ma dziecko lub dzieci.			
7.	Jest zadowolona z mieszkania w Białymstoku.			



Znajdź słowa związane z Białymstokiem.



Co o Białymstoku myślą jego mieszkańcy? Przeczytaj wypowiedzi białostoczan oraz wybierz poprawne formy gramatyczne.



Maria

Urodziłam się w Częstochowie. Do Białegostoku przyjechałam po (0) studiach / *studia*, ponieważ znalazłam (1) *pracy* / *pracę* w szkole muzycznej. Bardzo lubię uczyć, chociaż czasami wychodzę ze (2) *szkoły* / *szkołą* naprawdę zmęczona. Dobrze mi się tu mieszka. W Białymstoku jest wiele (3) *parków* / *parki*, więc zawsze mogę gdzieś wyjść, żeby pobiegać. Regularnie chodzę do (4) *operze* / *oper*y – widziałam wszystkie grane w niej (5) *spektakli* / *spektakle*.

Piotrek

Jestem (1) *urzędnik* / *urzędnikiem*. Całe życie mieszkam w Białymstoku, ale bardzo dużo podróżuję. Zwykle wyjeżdżam na (2) *miesiąc* / *miesiącem*, a czasami nawet na dłużej. Odwiedziłem już chyba wszystkie kontynenty. Zwykle kończę pracę o godzinie 16, dlatego mam dużo czasu na spotkania z (3) *kolegami* / *kolegi*. Często też gram w (4) *siatkówce* / *siatkówkę*, biegam albo chodzę na (5) *basen* / *basenie*.

Barbara

Od dawna jestem **(1)** *emeryturą / emerytką*. Nie jestem już **(2)** *młoda / mała*. Mam coraz mniej energii i często muszę odpoczywać, dlatego **(3)** *cieszę się / czeszę się*, że w Białymstoku wszystko jest **(4)** *blisko / daleko*. Parki, sklepy, szpital i apteki. Mam też blisko do kościoła. To dla mnie **(5)** *ważne / ładne*, bo do kościoła chodzę codziennie. Kiedyś byłam bardzo aktywna – miałam w Białymstoku wiele koleżanek, z którymi mogłam rozmawiać przez cały dzień. Teraz zwykle **(6)** *podróżuję / spaceruję* i oglądam telewizję.



Janek

Mam na imię Jan, ale wolę, gdy znajomi nazywają mnie Janek. Jestem z **(1)** *Anglii / Anglikiem*, ale mój **(2)** *dziadek / dziadka* urodził się w Białymstoku! I teraz ja tutaj mieszkam. Obecnie pracuję jako **(3)** *nauczycielem / nauczyciel* języka angielskiego. Robię też inne rzeczy – na przykład kilka lat temu nakręciłem **(4)** *film / filmu*. Od czasu do czasu jestem **(5)** *didżej / didżejem* w klubach. Uwielbiam też biegać.

Anna

Całe życie mieszkam w **(1)** *Białymstoku / Białegostoku*. Dlaczego? Tutaj się urodziłam, skończyłam na studia i pracuję. Od kilku tygodni w zupełnie nowej **(2)** *pracę / pracy*. Bardzo **(3)** *ją / jej* lubię. Lubię też **(4)** *te / to* miasto. Chyba nie mogłabym mieszkać w innym **(5)** *miastem / mieście*. Tutaj mam **(6)** *rodzina / rodzinę*, **(7)** *koleżanki / koleżanek* i przyjaciół. Po prostu jest mi tu dobrze.

Przeczytaj list Izabeli Branickiej, a następnie wybierz poprawne znaczenie frazeologizmów.

Białystok, 20 sierpnia 1778 roku

Mój Drogi Przyjacielu!

Jak się czujesz? Czy pisziesz kolejne książki? A może coś innego leży Ci na sercu?

Choć minęło już kilka lat, od kiedy mój małżonek Jan Klemens odszedł z tego świata, ciągle nie mogę przyzwycząić się do tego, że zostałam sama jak palec. Cały dwór spadł na moje barki. Pałacu muszę pilnować jak oka w głowie, aby wyglądał jak ósmy cud świata i nadal zasługiwał na nazwę Wersalu Północy. Staram się, aby nic nie wyleciało mi z głowy. Gdybym nie zapisywała wszystkiego, miałabym tu groch z kapustą. Dobrze, że pomaga mi marszałek, bo bez niego błdziłabym jak dziecko we mgle. Mogę też liczyć na pomoc Pana Mokronowskiego, choć ostatnio do spraw pałacu zupełnie nie ma głowy.

Na zimę, jak zawsze, jadę do Warszawy. Chcę spędzić czas z moim bratem, a naszym wspaniałym królem, Stanisławem Augustem. Na samą myśl o wyjeździe dostaję skrzydeł, bo usycham z tęsknoty za nim. Zwłaszcza że sytuacja polityczna w Polsce wszystkim nam spędza sen z powiek. Na szczęście nasz podlaski pałac zostawiam w dobrych rękach.

Czekam na list od Ciebie!

Z serdecznymi pozdrowieniami

Izabela

Na podstawie: I. Kulesza-Woroniecka, Dwór Izabeli Branickiej w Białymstoku 1771-1808, w: Izabela z Poniatowskich Branicka. Życie i działalność publiczna, pod red. C. Kukli, Białystok 2014, s. 87-116.

0. Coś leży komuś na sercu:

- a) ktoś jest chory,
- b) coś jest przedmiotem troski,**
zainteresowania,
- c) ktoś się zakochał,

1. Odejść z tego świata:

- a) wyprowadzić się,
- b) zasnąć,
- c) umrzeć,

2. Sam jak palec:

- a) samotnie,
- b) z pomocą rodziny,
- c) w towarzystwie zwierząt,

3. Coś spadło komuś na barki:

- a) ktoś zapomniał o czymś,
- b) ktoś jest odpowiedzialny za coś,
- c) ktoś zachorował,

4. Pilnować jak oka w głowie:

- a) zajmować się czymś z dużą troską,
- b) zajmować się czymś z obowiązku,
- c) zajmować się czymś bez
zainteresowania,

5. Ósmy cud świata:

- a) coś wielkiego,
- b) coś dziwnego,
- c) coś nadzwyczajnego,

6. Coś wyleciało komuś z głowy:

- a) ktoś zapomniał o czymś,
- b) ktoś pamięta o czymś,
- c) ktoś jest obiektem plotek,

7. Groch z kapustą:

- a) porządek,
- b) bałagan,
- c) wojna,

8. Błądzić jak dziecko we mgle:

- a) zachorować,
- b) być zdenerwowanym,
- c) być zagubionym,

9. Ktoś nie ma do czegoś głowy:

- a) komuś nie smakuje jedzenie,
- b) ktoś nie potrafi się na czymś skupić,
- c) ktoś zgubił coś ważnego,

10. Dostać skrzydeł:

- a) cieszyć się z czegoś,
- b) rozwiązać ważny problem,
- c) otrzymać dobrą wiadomość,

11. Usyszać z tęsknoty:

- a) marzyć o kimś,
- b) odrobinę tęsknić za kimś,
- c) mocno tęsknić za kimś,

12. Spędzać komuś sen z powiek:

- a) być przedmiotem zmartwień,
- b) marzyć o czymś,
- c) mieć się doskonale,

13. Zostawić coś w dobrych rękach:

- a) sprzedać coś z zyskiem,
- b) ukryć coś,
- c) zostawić coś pod dobrą opieką.

Co o Białymstoku myślą jego mieszkańcy? Przeczytaj wypowiedzi białostoczan oraz wybierz poprawne formy gramatyczne.

Marta

Jako młoda dziewczyna (0) wyjechałam / wyjeżdżałam z Białegostoku do Poznania, żeby studiować anglistykę. Tak się złożyło, że do Białegostoku (1) wróciłam / wracałam po 20 latach. Prowadzę własne biuro tłumaczeń, dlatego głównie pracuję w domu. To dla mnie ważne, bo mam dwoje dzieci. Przepraszam, nastolatków. Od czasu do czasu (2) jadę / jeżdżę do pracy w Warszawie. Na przykład jutro muszę (3) pojechać / pojeździć służbowo do stolicy. Na szczęście podróż do Warszawy pociągiem lub samochodem zajmuje teraz dwie godziny. Rano (4) jadę / jeżdżę, a wieczorem będę już w domu.



Serkan

Jestem z Turcji, ale w Białymstoku mieszkam już prawie 10 lat. Lubię to miasto. Traktuję Białystok już jak (1) swój / jego dom, choć oczywiście tęsknię za (2) swoim / jego krajem. Pracuję w barze z kebabem. Mój kolega jest właścicielem – ten bar należy do (3) swojego / niego. Lubię (4) swoją / jego pracę, bo Polacy uwielbiają (5) swoje / nasze tureckie jedzenie. Pracuję do późna, dlatego gdy wracam do (6) swojego / niego mieszkania, jestem zmęczony. W weekendy spędzam czas ze (7) swoimi / jego dziećmi – mam syna i córkę. Zwykle gramy w piłkę nożną, albo idziemy na spacer do parku. A wieczorem, gdy (8) swój / mój syn odrabia pracę domową, rozmawiam ze (9) swoją / jego żoną.



Galina

Mieszkam w Białymstoku od **(1) kilka / kilku** lat. Chyba od 8 – może trochę dłużej. Ale teraz mogę powiedzieć, że to mój dom. Na początku, gdy znałam tylko **(2) kilka / kilku** osób, czułam się samotna. **(3) Wiele / Wielu** rzeczy mi też przeszkadzało – na przykład to, że miasto ma **(4) niewiele / niewielu** mieszkańców. Ale teraz uważam, że nie potrafiłabym mieszkać w mieście, w którym mieszka **(5) wiele / wielu** ludzi. Czuję też, że Białystok jest miastem, w którym ciągle jest **(6) wiele / wielu** do odkrycia. Znalazłam **(7) parę / paru** swoich miejsc, poznaję **(8) wiele / wielu** nowych ludzi. Widzę, że w miasto naprawdę żyje i zachodzi w nim **(9) tyle / tylu** pozytywnych zmian.

Krzysztof

Myślę, **(1) że / żeby** Białystok jest spokojnym miastem. Czasem trochę zbyt spokojnym. Jednak dobrze, **(2) że / żeby** Warszawa jest tak blisko. Teraz wystarczy tylko 2 godziny, **(3) żeby / żeby**m dojechać do stolicy. Moi znajomi mówią mi, **(4) że / żeby**m jeździł raczej autem do Warszawy. Ale ja wolę podróżować pociągiem lub autobusem, **(5) żeby / żeby** w tym czasie mieć czas na czytanie książek. Chciałbym jednak, **(6) że / żeby** w Białymstoku było lotnisko, **(7) żeby / żeby** mógł polecieć na wakacje prosto z Białegostoku. Albo **(8) że / żeby** pociągi na trasie Białystok–Warszawa jeździły jeszcze szybciej.

A. Uzupełnij wyrazami w odpowiedniej formie I czyby mnogiej.

Na początku roku 1990 budynek Komitetu Wojewódzkiego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej (KW PZPR) miał zostać przekazany (0) studentom (student) na potrzeby Filii Uniwersytetu Warszawskiego. W czasie rozmów między (1) (student) a (2) (urzędnik) doszło do nieporozumienia, dlatego Niezależne Zrzeszenie (3) (student) (NZS) podjęło decyzję o rozpoczęciu okupacji siedziby KW PZPR.

Grupa młodych (4) (człowiek) przygotowała plakaty i transparenty, a następnie zajęła budynek. Początkowo (5) (mieszkaniec) miasta byli zdziwieni całą sytuacją, ale bili brawo. Natomiast (6) (kierowca) włączali klaksony na znak poparcia okupacji budynku. W tym czasie kilku (7) (strajkujący) poprosiło (8) (kolega) o wsparcie i przyłączenie się do strajku.

Po pewnym czasie w budynku protestowało już około stu (9) (osoba). Tak wielu (10) (protestujący) nie można było zignorować. Tym bardziej, że (11) (mieszkaniec) miasta w geście poparcia przynosili nocującym w budynku (12) (student) kanapki i herbatę.

(13) (przedstawiciel) Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku oraz (14) (urzędnik) miejscy próbowali rozmawiać z (15) (protestujący). Negocjacje nie przyniosły jednak porozumienia, dlatego grupa (16) (student) spędziła kolejną noc w budynku.

Strajk okazał się skuteczną formą protestu – ostatecznie prezydent miasta podpisał decyzję o przekazaniu Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku budynku KW PZPR. (18) (rektor) uczelni postanowili, że w dawnej siedzibie KW PZPR znajdzie się Wydział Humanistyczny.

Na podstawie: Wybraliśmy wolność: NZS Białystok 1980–1990, red. A. Mularczyk, J. Żabiuk, [rys. historyczny Marek Kietliński], Białystok 2014.



B. Przeczytaj ponownie tekst i wybierz poprawną odpowiedź.

- 0.** Na początku budynek KW PZPR planowano przekazać:
- a) Uniwersytetowi Warszawskiemu,
 - ☒ b) Filii Uniwersytetu Warszawskiego,
 - c) Uniwersytetowi w Białymstoku.
- 1.** Decyzję o rozpoczęciu strajku podjęli:
- a) studenci,
 - b) wykładowcy,
 - c) urzędnicy,
- 2.** Mieszkańcy Białegostoku:
- a) pomagali urzędnikom,
 - b) byli obojętni wobec protestu,
 - c) pomagali protestującym studentom,
- 3.** W budynku KW PZPR protestowało:
- a) około 20 osób,
 - b) około 100 osób,
 - c) około 200 osób,
- 4.** Prezydent miasta oraz urzędnicy:
- a) byli obojętni wobec strajkujących,
 - b) użyli siły wobec strajkujących,
 - c) próbowali negocjować ze strajkującymi,
- 5.** Strajk zakończył się:
- a) zdobyciem budynku przez studentów,
 - b) rozwiązaniem Wydziału Humanistycznego,
 - c) rozmową z protestującymi.

20. Złoty przycisk A2

Przeczytaj tekst, a następnie zaznacz, kogo dotyczy informacja.



Gdy tylko czeczeńska grupa Lovzar zaczęła tańczyć, wszyscy wstrzymali oddech. Nikt nie spodziewał się, że pochodzący z Białegostoku tancerze aż tak zachwycą jurorów i publiczność emitowanego w stacji TVN programu „Mam talent”. Dynamiczny i pełen energii taniec czeczeńskich uchodźców oczarował publiczność i powalił jurorów na kolana. *Agustin, zrób co należy* – krzyczała Agnieszka Chylińska, piosenkarka i jurorka w programie. Juror Agustin Egurrola najpierw z entuzjazmem powiedział: *Była perfekcja, była siła, była dyscyplina. To był po prostu fantastyczny, precyzyjny do granic możliwości taniec*, a następnie nacisnął złoty przycisk, dzięki czemu białostocki zespół automatycznie dostał się do półfinału programu „Mam talent”. Wtedy zebrana w studiu publiczność ponownie zaczęła bić brawa – tym razem dla członków zespołu Lovzar oraz jako podziękowanie dla jurorów za odważną decyzję. Członkowie zespołu Lovzar byli jednocześnie wzruszeni i zaskoczeni. Dopiero po chwili dotarło do nich, że są w półfinale telewizyjnego show.

Należało się absolutnie – dodał prowadzący show Marcin Prokop. *Na tym polega ten program. Przychodzą ludzie, którzy rzucają wszystkich na kolana, a potem wszyscy wstają.*

Na podstawie materiałów: <https://www.tvn.pl/programy/mam-talent,19,pc/aktualnosc,3607/to-dla-nich-egurrola-wykorzystal-zloty-przycisk-oficjalna-strona-stacji-tvn,266524,n.html>

		prowadzący	jurorzy	publiczność	tancerze
0.	Pochodzą z Czeczenii.				X
1.	Mieszkają w Białymstoku.				
2.	Zaniemówili na początku występu.				
3.	Podjęli decyzję o naciśnięciu złotego przycisku.				
4.	Awansowali do półfinału programu.				
5.	Byli zaskoczeni decyzją jurorów.				
6.	Otrzymali brawa od publiczności.				

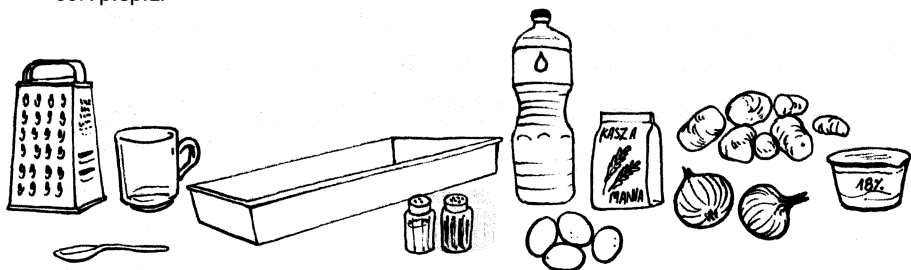
21. Przepis na babkę ziemniaczaną B1

Wybierz poprawne formy.

Babka ziemniaczana jest potrawą dobrze znaną na Podlasiu. Najlepsza babka ziemniaczana powinna pachnieć pieczonymi ziemniakami i boczkiem, mieć chrupiącą skórkę oraz kremową konsystencję.

Składniki:

- 1,5 (0) **kilogram** / **kilogram** surowych, tartych ziemniaków,
- 60 dekagramów ugotowanych, zmielonych ziemniaków,
- 4 całe (1) **jajka** / **jajki**,
- 1 szklanka kaszy manny,
- 2 duże (2) **cebule** / **cebule**,
- pół (3) **szklanki** / **szklance** oleju roślinnego lub podsmażonego boczku,
- 3 łyżki (4) **śmietany** / **śmietanie**,
- sól i pieprz.



Wykonanie:

Cebule podsmażyć na (5) **tłuszczy** / **tłuszczu**, dodać do wymieszanych ziemniaków i kaszy, a następnie wlać do wysmarowanej tłuszczem i posypanej (6) **bułką** / **bułkę** tartą formy. Można dodać jeszcze smażony (7) **boczek** / **boczkiem**, a także położyć na wierzch żeberka, kawałki (8) **mięsie** / **mięsa** lub grzyby. Następnie babkę należy piec około 1,5 (9) **godziny** / **godzinę**.

Przepis na babkę ziemniaczaną można modyfikować. Podobno każda gospodyni na Podlasiu ma swój własny przepis na tę potrawę.

Na podstawie: J. Maroszek, J. Leorńczuk, Wielka księga tradycji kulinarnych Puszczy Knyszyńskiej, Supraśl 2011.

22. Chcielibyśmy zjeść coś polskiego A1

Lisa jest z Francji, Anastazja z Rosji, Johannes z Niemiec, a Düyğü i İbrahim są z Turcji. Wszyscy są studentami Erasmusa i teraz studiują na Uniwersytecie w Białymstoku. Chcą spróbować polskiej kuchni, dlatego poszli do baru „Astoria”. Tam zamawiają jedzenie po polsku. Proszę wpisać poprawne formy.

Johannes: Dzień dobry, jesteście studentami Erasmusa. Jestem z Niemiec, ale teraz mieszkam w Białymstoku i bardzo chcę zjeść coś polskiego. Lubię (0) ..*kapustę* (kapusta), (1) (makaron), (2) (ziemniaki), (3) (marchewka), (4) (pomidory) oraz (5) (mięso). Nie lubię (6) (cebula), (7) (kasza) i (8) (biały ser). Aaa, nie lubię też (9) (zielona papryka). I to już chyba wszystko.

Pani: Proponuję (10) (zupa ogórkowa), a na drugie danie proponuję (11) (kotlet schabowy) z (12) (ziemniaki) i z (13) (buraczki).

Johannes: Poproszę (14) (zupa), ale nie chcę (15) (kotlet schabowy). Czy jest jakieś jedzenie regionalne? Coś z Podlasia?

Pani: Czy chce Pan (16) (babka ziemniaczana) z (17) (sos pieczarkowy).

Johannes: Babka ziemniaczana? Nie wiem, co to jest, ale poproszę. Tylko bez (18) (sos pieczarkowy). Dziękuję.

Lisa: Dzień dobry. Dla mnie (19) (rosół) z (20) (makaron) oraz (21) (pierogi) z (22) (kapusta). Czy jest (23) (kompot wiśniowy)?

Pani: Niestety, nie mamy (24) (kompot wiśniowy). Czy może być (25) (truskawkowy)?

Lisa: Tak, oczywiście. Poproszę jeszcze dwa (26) (serniczek) ze (27) (śmietana) i z (28) (owoce). Ile płacę?

Pani: Tutaj tylko daję jedzenie, a płaci pan i przy kasie. Można płacić kartą lub gotówką.

Düygü i Ibrahim: Jesteśmy z Turcji, dlatego nie jemy (29)
..... (mięso wieprzowe). Chętnie zjemy coś polskiego. Czy może nam
Pani polecić coś pysznego?

Pani: Polecam (30) (zupa pomidorowa)
z (31) (ryż) oraz (32)
..... (ruskie pierogi)?

Düygü i Ibrahim: Ale my chcemy coś polskiego. Nie chcemy (33)
..... (ruskie pierogi). Chcemy (34)
(polskie pierogi).

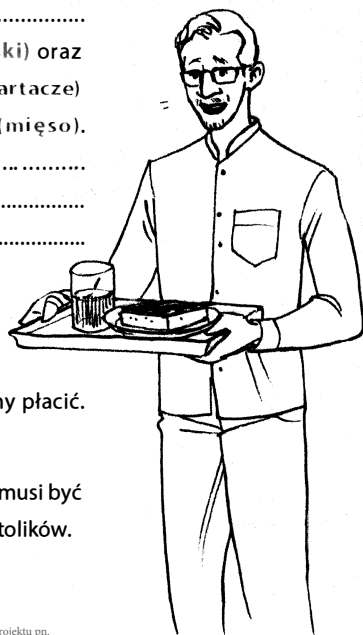
Pani: Ruskie pierogi to tylko nazwa. Danie jest polskie. To są pierogi z (35)
..... (biały ser) i z (36)
(gotowane ziemniaki). Są bardzo smaczne.

Düygü i Ibrahim: Świetnie. Poprosimy też (37)
(zupa pomidorowa) i (38)
(woda mineralna niegazowana). Wszystko dwa razy.

Anastazja: Dzień dobry. A dla mnie (39)
..... (barszcz ukraiński) oraz
(40) (kartacze)
z (41) (mięso).
I jeden (42)
(serniczek) ze (43)
(śmietana), ale bez (44)
(owoce).

Johannes: To już wszystko! W końcu! Teraz idziemy płacić.
Ojej, jaka długa kolejka!

Anastazja: Tak, kolejka jest bardzo długa. „Astoria” musi być
popularnym barem, bo chyba nie ma też wolnych stolików.



23. Joga w parku B1

Ania jest nauczycielką jogi. Często też prowadzi w parku otwarte zajęcia, na które może przyjść każdy mieszkaniec Białegostoku. Uzupełnij tekst formami trybu rozkazującego.

Hej! Jestem Ania i dziś będziemy razem ćwiczyć jogę. Zaczniemy od rozgrzewki – powitanie słońca. (0) ...**Podnieście**... (podnieść – wy) ramiona w górę! (1)

(wyprostować – wy) plecy! Teraz (2) (opuścić – wy) całe ciało

w dół! (3) (oddychać – wy)

głęboko – wdech i wydech nosem!

(4) (wyskoczyć – ty) do

tyłu! (5) (trzymać – ty) nogi

prosto! Teraz (6) (rozluźnić

– ty) mięśnie! Całe ciało (7)

(być) zrelaksowane! Teraz (8)

(wziąć – ty) głęboki wdech, a następnie

(9) (wypuścić – ty) powietrze

nosem! (10) (poczuć – ty)

energię słońca! Teraz (11)

(rozluźnić – ty) wszystkie mięśnie! Twoje ciało

(12) (poczuć się) zrelakso-

wane! (13) (wrócić – my) do

ćwiczeń! (14) (zrobić – my)

jeszcze kilka powtórzeń! Wszystkie mięśnie

(15) (zrobić się) mocne

i napięte!

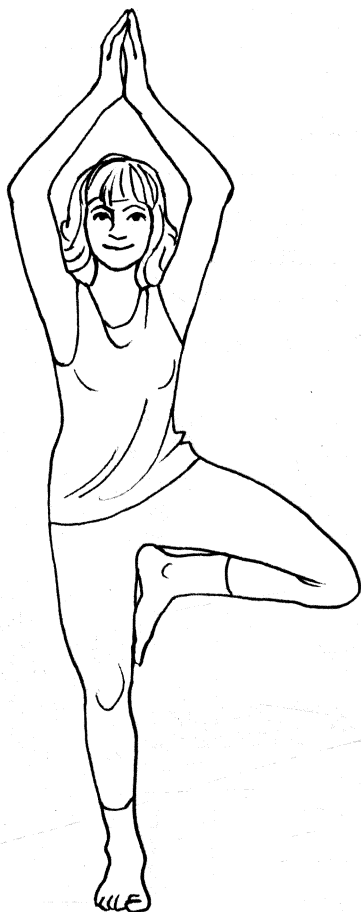
Na koniec (16) (odpocząć

– my) trochę! (17) (złapać

– my) kilka oddechów! (18)

(poczuć – wy) jak całe ciało relaksuje się!

Dobra robota!



Wstaw przyimki z ramki w odpowiednie miejsca.

dla od do na **w** na z po w po przy po na
w ponad na z za

Kochana Babciu!

(0) *..W.. tym roku będziemy również (1) Up to Date Festival (2) Białymstoku. To ten festiwal muzyczny, który zorganizował akcję (3) osób „50+”. Pamiętasz? Każdy, kto skończył 50 lat, mógł wejść (4) koncert zupełnie (5) darmo. Wystarczyło tylko (6) wejściu pokazać dokument. Młodzi ludzie zabierali rodziców lub dziadków. Paweł poszedł (7) mamą, a Anka zabrała swoją babcię. Jej babcia ma 82 lata, ale wspaniale się bawiła. Powiedziała, że to najlepsza impreza, na jakiej była (8) czasu przejścia (9) emeryturę. My byliśmy (10) rodzicami. Bardzo im się podobało byli (11) prostu zachwyceni! Może (12) tym roku zechcesz nam towarzyszyć? Nie daj się prosić! Będzie fantastycznie! Rok temu festiwal odwiedziło (13) dwustu seniorów. Tegoroczna edycja odbędzie się (14) początku września. Przyjedziemy (15) Ciebie samochodem, a (16) koncercie odwieziemy Cię (17) domu.*
Babciu, prosimy, powiedz tak!

Uściski

Andrzej

Połącz opisy rzeźb i pomników z rysunkami.



0. Pomnik przedstawia wężatego marszałka w płaszczu narzuconym na ramiona. Stał początkowo przed ratuszem na Rynku Kościuszki. W związku z przebudową centrum postanowiono, że monument będzie znajdował się przed Archiwum Państwowym. I choć marszałek zmienił miejsce, to niezmiennie w ręku trzyma szablę.

1. Ta zabytkowa rzeźba znajduje się nad niewielkim stawem w parku Planty. Przedstawia trzy kobiety, które robią pranie. Autorem pracy jest znany rzeźbiarz, Stanisław Horno-Popławski.

2. Ten święty trzyma w ręku krucyfiks. Miał chronić miasto przed powodzią i suszami, dlatego rzeźba stoi obok mostu przy ul. Świętojańskiej. Historycy twierdzą, że figura świętego znajdowała się w tym miejscu już za czasów Jana Klemensa Branickiego, ale w 1863 roku zrzuciono ją do rzeki Białej.



3. Właściwie nie jeden, lecz dwóch – przedstawiają mityczną postać, która trzyma kulę ziemską. Jeden znajduje się na dziedzińcu, a drugi na dachu Pałacu Branickich.



JOZEF PIŁSUDSKI



KS. JERZY POPIEŁUSZKO

4. Ten pomnik przedstawia zamordowanego kapelana „Solidarności”. Ksiądz ma złożone ręce w geście modlitwy, a prawą stopą depta sznur i worek. Są to narzędzia, które wykorzystano do zamordowania duchownego. Pomnik znajduje się wśród drzew, nieopodal katedry, przy placu Jana Pawła II.



ŚW. JAN NEPOMUCEN

Historia Białegostoku to wiele ciekawych, a czasami też sensacyjnych opowieści. Proszę przeczytać tekst, a następnie zaznaczyć, czy to prawda (P), czy nieprawda (N).

Pewna młoda dziewczyna o imieniu Chana pracowała w sortowni starych ubrań przy ulicy Ciepłej w Białymstoku. Była to praca monotonna i niezbyt przyjemna. Dziewczyna była sierotą, dlatego nie mogła liczyć na lepszą pracę.

Jednak pewnego lipcowego dnia 1923 roku, gdy Chana przekładała starą marynarkę, coś boleśnie zraniło ją w palec. Jakie było jej zdziwienie, gdy zobaczyła, że w ubraniu znajdowała się złota szpilka z brylantem. Natychmiast wokół Chany zebrali się koledzy z pracy. Po chwili zaczęli ją nawet przekonywać, że szpilka nie jest prawdziwa, a brylant na pewno jest zwykłym szkieletem. Sprytna dziewczyna jednak nie uwierzyła im i schowała drogiego przedmiot do kieszeni.

Po skończeniu pracy Chana poszła do zakładu jubilerskiego na Rynku Kościuszki. Jubiler uważnie obejrzał szpilkę z brylantem i ocenił jej wartość. Jego zdaniem znaleziony przez Chanę przedmiot wart był tylko 3 dolary. Czy to było dużo? Za 3 dolary można było w tamtym czasie kupić 80 kilogramów cukru.

Dziewczyna nie uwierzyła również jubilerowi. Jej zdaniem przedmiot wart był dużo więcej, dlatego schowała szpilkę do kieszeni i wyszła z zakładu jubilerskiego. Pomyślała, że próbowano ją oszukać zbyt wiele razy, dlatego nie może ufać już nikomu. Postanowiła, że schowa złoty przedmiot w bezpieczne miejsce i potraktuje jako zabezpieczenie na przyszłość. A następnego dnia jak co dzień przyszła do pracy.

Na podstawie: A. Lechowski, Sekrety Białegostoku, Łódź 2016, s. 95–96.



- | | |
|---|-------|
| 0. Chana miała ciekawą i przyjemną pracę. | P (N) |
| 1. Dziewczyna nie miała ani ojca, ani matki. | P / N |
| 2. Szpilkę z brylantem zgubił kolega z pracy Chany. | P / N |
| 3. Koledzy z pracy mówili, że szpilka jest na pewno drogocenna. | P / N |
| 4. Chana poszła do zakładu jubilerskiego bez nikogo. | P / N |
| 5. Zdaniem jubлера przedmiot wart był dużo pieniędzy. | P / N |
| 6. Dziewczyna postanowiła, że nie sprzeda szpilki jubilerowi. | P / N |

Proszę wybrać przymiotniki w odpowiednim stopniu.

Od wielu lat białostocka Galeria Arsenał utrzymuje się w czołówce **(0) dobrych – lepszych – najlepszych** galerii w Polsce. Trudno się dziwić, skoro placówką od prawie 30 lat nieprzerwanie kieruje Monika Szewczyk. Przy okazji ustanowiła też rekord na **(1) długi – dłuższy – najdłuższy** staż kierowniczy w tego typu instytucji w Polsce. Kreatywna dyrektor galerii nie zdradza **(2) małych / mniejszych – najmniejszych** oznak wypalenia zawodowego, dlatego każda kolejna wystawa jest **(3) dobra – lepsza – najlepsza** od poprzedniej, a placówkę z roku na rok odwiedza coraz **(4) dużo – więcej – najwięcej** osób.

Białostoczanie nie muszą wyjeżdżać z miasta, aby obejrzeć **(5) ważne – ważniejsze – najważniejsze** dzieła polskich artystów. W Arsenał swoje prace wystawiali między innymi: Katarzyna Kozyra, Artur Żmijewski, Mirosław Bałka, Wilhelm Sasnal czy Paweł Althamer. Te nazwiska znane są wszystkim wielbicielom sztuki współczesnej. Z kolei w 2007 roku swoje obrazy w białostockiej galerii prezentował Leon Tarasewicz – malarz **(6) bardzo – bardziej – najbardziej** ze wszystkich artystów związany z Podlasiem.

W pamięci białostoczian zapisało się wiele wystaw: Pies w sztuce polskiej (2003), Podróż na Wschód (2011), Czysty język (2015), Będzie lepiej i coraz **(7) dobrze – lepiej – najlepiej** (2016) oraz Uwaga! Granica (2017). Która ekspozycja była **(8) ważna – ważniejsza – najważniejsza**? Na to pytanie naprawdę nikt nie potrafi odpowiedzieć. Do Arsenału warto zaglądać jak **(9) często – częściej – najczęściej**. Byłoby naprawdę szkoda ominąć nawet **(10) małą – mniejszą – najmniejszą** z prezentowanych tam wystaw.

Uzupełnij tekst formami miejscownika w liczbie pojedynczej i mnogiej.

Białostoczanie lubią odpoczywać na (0)**plaży**..... (plaża). Ta plaża znajduje się na (1) (Dojlidy – l.mn.). Kompleks Dojlidy tworzy 20 stawów na (2) (obszar) około 140 hektarów. Obszar ten znajduje się w trzech (3) (gmina – l.mn.): w (4) (Białystok), w (5) (Supraśl) i pobliskim Zabłudowie. Największy staw ma 34 hektary i znajduje się tuż przy (6) (las).

W ostatnich (7) (rok – l.mn.) dużo się tu zmieniło. Po (8) (renowacja) przy (9) (zalew) działa kompleks rekreacyjno-sportowy, a w (10) (okolica) pojawiło się wiele atrakcji. Gdy w (11) (miasto) jest gorąco, białostoczanie mogą spacerować po (12) (ścieżka – l.mn.) i (13) (pomost – l.mn.), a dzieci bawić się na (14) (plac) zabaw. Młodzież gra w koszykówkę i siatkówkę na nowoczesnym (15) (boisko). Jeśli ktoś ma ochotę, może ćwiczyć na (16) (siłownia) pod chmurką. Po (17) (pływanie) lub innych (18) (aktywność – l.mn.) można wziąć prysznic, umyć się lub zmienić ubranie w (19) (przebieralnia).

Po (20) (staw) można popływać kajakiem, łódką lub rowem wodnym. W (21) (kajak) mogą pływać dwie osoby, a na (22) (rower) wodnym lub w (23) (łódka) mogą pływać nawet cztery osoby.

W (24) (czerwiec), (25) (lipiec) i w (26) (sierpień) nad zalewem wypoczywa wiele osób, ale we (27) (wrzesień), czyli po (28) (wakacje – plurale tantum), jest już cicho i spokojnie. Wtedy na (29) (miejsce) w (30) (cisza) i w (31) (spokój) można pospacerować. Najlepiej zrobić to po (32) (śniadanie) lub po (33) (obiad). Ale jeśli rano pracujecie, możecie przyjechać nawet po (34) (południe) lub po (35) (praca).

Przy (36) (okazja) warto dodać, że w (37)
 (zima) plaża też jest czynna. Gdyby ktoś marzył o aktywnych (38)
 (ferie – plurale tantum), może nauczyć się jeździć na (39)
 (narta – l.mn.). Po (40) (okolica – l.mn.) można jeździć na
 (41) (biegówka – l.mn.). Najpierw warto jednak pomyśleć
 o (42) (lekcja) lub (43) (lekcja – l.mn.)
 z instruktorem.

Na podstawie: <http://atrakcjepodlasia.pl/atrakcje-turystyczne/plaza-dojlidy-w-bialymstoku>



Przeczytaj list poety Franciszka Karpińskiego, a następnie wybierz poprawne znaczenie frazeologizmów.

Białystok, 8 sierpnia 1787 roku

Mój Miły Przyjacielu!

Jak się czujesz? Tak martwię się o Ciebie. Nigdy nie miałeś końskiego zdrowia, ale ostatnio, gdy się widzieliśmy, wyglądałeś jak zbity pies. Mam nadzieję, że teraz masz się już lepiej.

Piszę do Ciebie ten list z malowniczego Podlasia. Pani Branicka przyjęła mnie pod swój dach i pozwoliła, żebym w podlaskim Wersalu spędził kolejne wakacje. To balsam dla mej duszy. Chyba wspominałem Ci, że Panią Izabelę Branicką, siostrę naszego króla Stanisława Augusta, poznałem na uroczystym przyjęciu w Warszawie. Trzeba przyznać, że od pierwszej chwili nawiązaliśmy nić porozumienia. Pani Branicka, która co roku przyjeżdża do Białegostoku na 3 miesiące wakacji, przyjmuje mnie z największymi honorami. Może nawet ze zbyt wielkimi, bo widzę, że innych kłuje to w oczy. Takie przynajmniej plotki obłyły mi się o uszy.

Tutaj, na Podlasiu, mam jak u Pana Boga za piecem. Z dala od polityki, gdy nic nie zawraca mi głowy, w końcu mogę cały dzień pisać. Aktualnie komponuję pieśni kościelne. W Warszawie praca nad nimi szła mi jak po grudzie, ale tutaj wręcz przeciwnie, idzie mi jak po maśle. Jak Bóg da, już niedługo będzie można ich posłuchać w białostockim Kościele Farnym. Choć może nie powinienem chwalić dnia przed zachodem słońca.

Planuję za 8 tygodni pojechać znowu do Wilna, ale czy się uda... trzymaj za mnie kciuki.

Czekam z niecierpliwością na list od Ciebie.

Serdeczności
Franciszek K.

Na podstawie: Korespondencja Franciszka Karpińskiego z lat 1763–1825, oprac. T. Mikulski, Wrocław 1958.

0. Mieć końskie zdrowie:

- a) mieć doskonałe zdrowie,
- b) być chorym,
- c) mieć wielki apetyt,

1. Wyglądać jak zbity pies:

- a) wyglądać śmiesznie,
- b) wyglądać fatalnie, niekorzystnie,
- c) czuć się samotnym,

2. Przyjąć kogoś pod swój dach:

- a) pojechać z kimś na wakacje,
- b) pokochać kogoś,
- c) gościć kogoś, pozwolić komuś zamieszkać u siebie,

3. Balsam dla duszy:

- a) coś słodkiego,
- b) coś szczególnie miłego,
- c) modlitwa,

4. Nawiązać nić porozumienia:

- a) zakochać się z wzajemnością,
- b) mieć z kimś dobry kontakt,
- c) spotkać osobę, której dawno się nie widziało,

5. Przyjąć kogoś z honorami:

- a) zaprosić kogoś do siebie,
- b) dać komuś prezent,
- c) gościć kogoś, okazując mu ogromny szacunek,

6. Coś kłuje kogoś w oczy:

- a) ktoś jest zazdrosny o coś,
- b) ktoś nie widzi czegoś,
- c) ktoś ma problemy ze wzrokiem,

7. Coś obito się komuś o uszy:

- a) ktoś się przesłyszał,
- b) ktoś słyszał coś przypadkiem,
- c) ktoś zaatakował kogoś,

8. Mieć jak u Pana Boga za piecem:

- a) być w gorącym miejscu,
- b) być głodnym,
- c) mieć się bardzo dobrze,

9. Coś idzie jak po grudzie:

- a) opornie, bardzo wolno,
- b) szybko, bez problemów,
- c) niebezpiecznie,

10. Coś idzie jak po maśle:

- a) opornie, bardzo wolno,
- b) szybko, bez problemów,
- c) niebezpiecznie,

11. Jak Bóg da:

- a) na pewno,
- b) nigdy,
- c) być może,

12. Nie chwalić dnia przed zachodem słońca:

- a) modlić się,
- b) być szczęśliwym,
- c) nie cieszyć się zbyt wcześnie,

13. Trzymać za kogoś kciuki:

- a) życzyć komuś dobrze,
- b) życzyć komuś niepowodzenia,
- c) być wobec kogoś obojętnym.

Zapisz daty słownie.

0. W (1691) **tysiąc sześćset dziewięćdziesiątym pierwszym roku**
Białystok otrzymał prawa miejskie.
1. Po wielkim pożarze miasta w (1750)
.....
roku rozpoczęła się przebudowa Białegostoku według wzoru francuskiego.
2. Jan Klemens Branicki umiera w (1771)
..... roku.
3. Od roku (1796)
..... do roku (1807)
..... miasto znajduje się pod panowaniem pruskim.
4. W (1807)
..... roku rządy w Białymstoku przejmują Rosjanie.
5. W (1862)
..... roku urochomiono linię kolejową Warszawa–Petersburg, która przechodziła przez Białystok.
6. Od (1900)
..... roku do (1905)
..... roku trwała budowa kościoła farnego (obecnej katedry).
7. W (1919)
..... roku miasto ponownie wchodzi w skład państwa polskiego.
8. Na początku (1939)
.....
roku liczba mieszkańców miasta przekroczyła 100 000.
9. Od (1941)
..... roku do (1943)
.....
roku w Białymstoku funkcjonowało getto żydowskie.

31. Trochę nowszej historii B1

Zapisz daty słownie.

0. **Osiemnastego czerwca tysiąc dziewięćset czterdziestego szóstego**
(18.06.1946) roku uroczyście otwarto i poświęcono kościół św. Rocha.
1.
.....
(1.10.1952) roku powstało Radio Białystok.
2.
.....
(9.08.1987) roku Jagiellonia Białystok debiutowała w I lidze piłkarskiej.
3.
.....
(12.11.1987) roku w Białymstoku urodziło się pierwsze w Polsce dziecko z zapłodnienia in vitro.
4.
.....
(05.06.1991) roku Białystok odwiedził papież Jan Paweł II.
5.
.....
(19.06.1997) roku przekształcono Filię Uniwersytetu Warszawskiego w Uniwersytet w Białymstoku.
6.
.....
(1.01.1999) roku Białystok stał się stolicą nowo powstałego województwa podlaskiego.
7.
.....
(5.12.2007) roku otwarto Galerię Białą – pierwszą w mieście galerię handlową.
8.
.....
(28.09.2012) roku uroczyście otwarto Operę i Filharmonię Podlaską – Europejskie Centrum Kultury i Sztuki.
9.
.....
(20.07.2019) roku ulicami Białegostoku przeszedł pierwszy Marsz Równości.

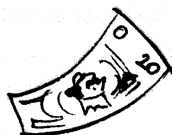
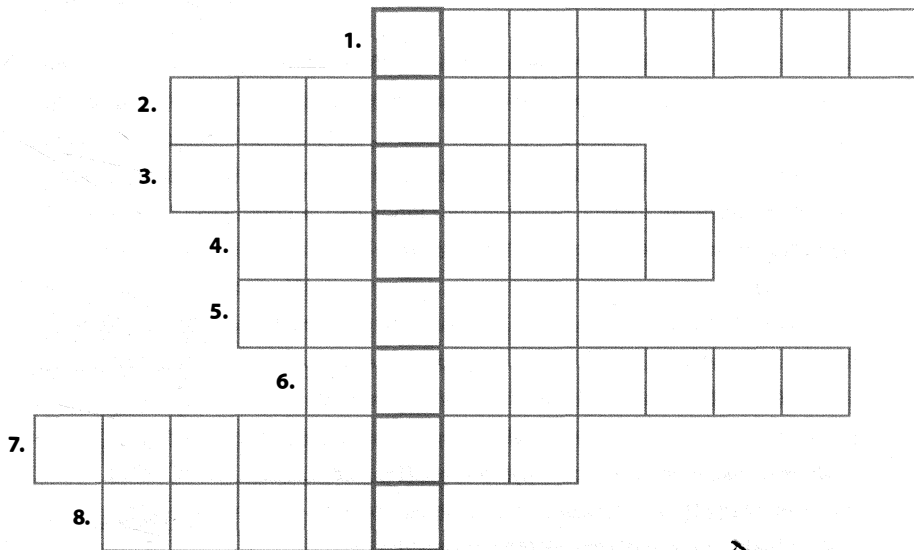
A. Wstaw spójniki z ramki w odpowiednie miejsca.a, ale, dlatego, które, który, którzy, oraz, ponieważ, że, **żeby**

We wrześniu 1932 roku pewien handlarz przyjechał do Białegostoku, **(0)** ..**żeby**.. kupić materiał i różnego rodzaju tkaniny. Zabrał ze sobą niemałą kwotę – 1000 zł **(1)** 800 dolarów. Jak na tamte czasy było to mnóstwo pieniędzy. Sprytny kupiec nie miał zamiaru wkładać wszystkich pieniędzy do torby, **(2)** były to czasy niezbyt bezpieczne, **(3)** pieniądze mógł mu ktoś ukraść. Złodzieje często czekali na swoje ofiary w pociągach lub na ulicy. Handlarz postanowił więc zaszyć całą gotówkę w specjalnych kieszeniach spodni. Tak się jednak stało, **(4)** mężczyzna nieostrożnie zachaczył nogawką o gwóźdź, **(5)** wystawał z ławki. Myśląc o zrobieniu wielkich zakupów, sprzedawca nie zauważył rozerwanych spodni. Krok po kroku z nogawki spodni wysypywały się banknoty, **(6)** wiejący wiatr roznosił po ulicach Białegostoku. Natychmiast wokół handlarza zgromadzili się ludzie, **(7)** zaczęli zbierać pieniądze. Nieszczęśliwy kupiec, zanim się zorientował, stracił 750 zł i wszystkie dolary. Gdy na miejscu pojawił się policjant, handlarz nie smucił się, **(8)** głośno śmiał się. Zobaczyłem, że ludzie biegną za mną, uśmiechają się, klepią po plecach i dziękują, **(9)** ja też po prostu się do nich uśmiechałem. Nie myślałem, że dziękują mi za moje pieniądze. Dopiero po chwili zobaczyłem, że moja specjalna kieszeń jest prawie całkowicie pusta – tłumaczył mężczyzna.

Napodstawię: A. Lechowski, Sekrety Białegostoku, Łódź 2016, s. 96–97.



B. Rozwiąż krzyżówkę.



1. Kupiec, sprzedawca.
2. Kupiec zabrał ze sobą złotych.
3. Schował w niej wszystkie pieniądze.
4. Monety i banknoty.
5. Krok po
6. W tym miesiącu kupiec przyjechał do Białegostoku.
7. Okrada ludzi, kradnie.
8. Suma pieniędzy.

Przeczytaj tekst o kuchni Jana Klemensa Branickiego i Izabeli Branickich oraz uzupełnij formami rzeczowników w liczbie mnogiej.

Mięso było podstawą menu Jana Klemensa Branickiego i jego trzeciej żony Izabeli. Jan Klemens uwielbiał pieczone i gotowane dzikie zwierzęta: (0) *..sarny*. (sarna), (1) (jeleni), (2) (daniel). Wiele z nich pochodziło z pobliskich lasów oraz puszczy. Nie jedzono natomiast wieprzowiny, ponieważ w XVIII wieku wieprzowina była uważana za mięso niesmaczne. Branicki często jadł drób: (3) (kura), (4) (kaczka), (5) (bażant) i (6) (indyk). Bardzo lubił też (7) (ryba), na przykład (8) (łosoś), (9) (pstrąg), a nawet (10) (śledź). Niestety, w tamtym czasie ryby psuły się dość szybko, dlatego jadano je rzadko.

W XVIII wieku na stołach można było znaleźć (11) (warzywo) i (12) (owoc). Wiele z nich pochodziło z białostockich plantacji. (13) (jabłko), (14) (gruszka), (15) (śliwka), (16) (wiśnia), a także egzotyczne (17) (morela), (18) (brzoskwinia), (19) (pomarańcza) i (20) (granat) traktowano jako deser, a nie element zdrowego jadłospisu.

Dzięki notatkom, które zachowały się do dziś, wiemy, że w pałacu Branickich pijano też francuskie i węgierskie (21) (wino) oraz różne (22) (piwo). Te ostatnie musiały pochodzić z białostockich browarów.

Czy dieta Branickich była zdrowa? Dziś już wiemy, że raczej nie. Ale na pewno wszystkie (23) (potrawa) musiały być smaczne.

Na podstawie: J. Godlewski, *Co spożywano na dworze Branickich, „Białostocczyzna” 1990, 1 (17), s. 1–5.*

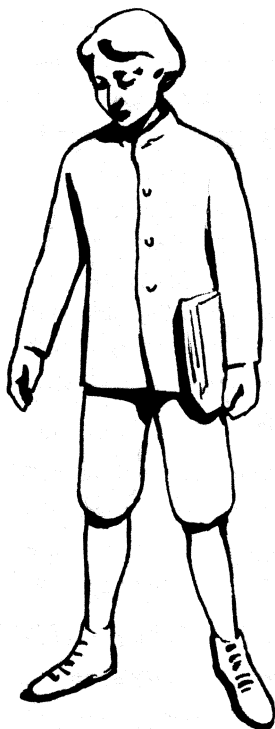
Ludwik Zamenhof jest jednym z najbardziej znanych mieszkańców Białegostoku. Uzupełnij tekst, utworzonymi od rzeczowników podanych w nawiasach, przymiotnikami w odpowiedniej formie.

Twórca języka esperanto, Ludwik Zamenhof urodził się w 1859 roku w Białymstoku, w wielodzietnej rodzinie (0) **..żydowskiej..** (żyd). Tutaj też początkowo chodził do szkoły. Następnie ukończył (1) (Warszawa) gimnazjum oraz szkołę (2) (medycyna) w Moskwie. Ale to Białystok zajmował (3) (wyjątek) miejsce w sercu Ludwika Zamenhofa – w tym mieście przyszedł mu do głowy pomysł stworzenia języka międzynarodowego.

Nieliczni tylko wiedzą, że Ludwik Zamenhof jako młody chłopak napisał pięcioaktową sztukę opartą na (4) (Biblia) opowieści o Wieży Babel. Utwór przedstawiał sytuację w (5)

..... (rodzina) mieście autora. Niestety, do (6) (dziś) czasów nie zachował się ani jeden fragment dzieła. O tekście wiemy tylko z listu wysłanego do przyjaciela.

(7) (autor) podręcznik Ludwika Zamenhofa do nauki języka esperanto ukazał się w 1887 roku. Doktor Esperanto (to znaczy „mający nadzieję”) poświęcił całe życie popularyzowaniu swojej idei. Nowy język powoli zdobywał zwolenników. W 1905 roku odbył się pierwszy (8) (świat) Kongres Esperantystów, a w 1908 roku powstało (9) (Polska) Towarzystwo Esperantystów.



Na podstawie: R. Dobrzyński, *Ulica Zamenhofa, Bielsko-Biała 2001*, s. 83; A. Dobroński, *Białystok. Historia miasta, Białystok 2001*, s. 92.

Połącz tytuły artykułów z notatkami.

0. **Rekordowa liczba uczestników!**

1. **Disco pod gwiazdami**

2. **Mural z Zenkiem**

3. **Kolorowy marsz**

4. **Paraliż miasta**

5. **Powódź w mieście**

6. **Wyjątkowy mural**

7. **Wystawa Salvadora Dalego**

8. **Zabawa studentów**

9. **Splonęła wieża**

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.
J									

A. Około stu drzeworytów surrealisty można obejrzeć w Muzeum Podlaskim w Białymstoku. Ilustracje do „Boskiej komedii” Dantego Alighieri powstały w latach 1951-52, aby uczcić 700. rocznicę urodzin Dantego. Słynny ekscentryk stworzył po 33 rysunki do każdego z trzech miejsc: Piekła, Czyśćca i Raju.

B. W nocy z niedzieli na poniedziałek nad miastem przeszła burza. Po obfitych opadach deszczu kilka białostockich ulic jest nieprzejezdnych. Strażacy robią wszystko, aby wypompować wodę, ale jeszcze przez kilka godzin przejazd przez tunel może być utrudniony.

C. Ogromny portret gwiazdy muzyki disco-polo pojawił się na bloku przy ulicy Hallera 25. Twórca rysunku, Rafał Roskowiński, powiedział, że na przygotowanie wizerunku Zenona Martyniuka zużył 150 litrów farby, ale – jak zaznacza – było warto, bo muzycowi portret bardzo się spodobał.

- D.** Obfite opady śniegu znacznie utrudniły poruszanie się samochodem po mieście. Przez ponad godzinę zablokowany był również wjazd do Białegostoku od strony Warszawy. Służby porządkowe starały się opanować sytuację, ale odśnieżanie nie było proste, ponieważ śnieg intensywnie padał przez kilka godzin. Władze zalecają, aby mieszkańcy nie wychodzili z domów.
- E.** Ogień pojawił się w kościele św. Wojciecha podczas porannej mszy. Przez moment wydawało się, że pożar udało się opanować, jednak po chwili płomienie wróciły, a drewniana konstrukcja zawaliła się na dach kościoła. Na szczęście nikomu nic się nie stało.
- F.** To będzie wielkie muzyczne wydarzenie. Na terenie Politechniki Białostockiej odbędzie się koncert, na którym wystąpią największe gwiazdy polskiej muzyki rozrywkowej: Doda, Feel, Boys, Urszula oraz Maryla Rodowicz. Wstęp na imprezę jest bezpłatny.
- G.** Mural, który przedstawia chłopca z tkaniną ludową, znajduje się na ścianie wieżowca przy ulicy Radzywińskiej 18. Jest ogromny – ma powierzchnię 36 na 10 metrów. To największy mural inspirowany kulturą ludową w Polsce.
- H.** Tegoroczne juwenalia rozpoczęła parada białostockich studentów. Najpierw prezydent przekazał młodzieży klucze do miasta, a potem wesoły marsz przebieraczy wyruszył z placu NZS w kierunku Politechniki Białostockiej. Tam na młodzież czekają koncerty i inne atrakcje.
- I.** W sobotę 20 lipca ulicami Białegostoku przeszedł pierwszy Marsz Równości. Uczestnicy parady, którzy w rękach trzymali tęcze flagi i chorągiewki, wyruszyli z placu NZS w kierunku ulicy Kilińskiego i Lipowej. Mimo kontrmanifestacji i wielu prób zablokowania parady białostoczanom udało się przejść całą trasę.
- J.** Po raz kolejny w stolicy województwa podlaskiego odbędzie się Białystok Półmaraton. Z roku na rok impreza jest coraz większa, a do Białegostoku przyjeżdżają biegacze z całej Polski. Tym razem na mecie stanie 6000 biegaczy. Takiej frekwencji jeszcze nie było!

Źródło: www.poranny.pl, www.wspolczesna.pl

Opera i Filharmonia Podlaska nigdy nie świeci pustkami, gdyż wystawiane na jej deskach opery są naprawdę na wysokim poziomie. Wpisz wyrazy z ramki w odpowiedniej formie w brakujące miejsca recenzji.

akt, chór, ~~deski~~, inscenizacja, opera, orkiestra, publiczność, reżyser,
scena, spektakl, strój, nawiązanie

Odważna interpretacja *Carmen* w Operze i Filharmonii Podlaskiej

25 września na (0)**deskach**..... sceny operowej przy ul. Odeskiej 1 zaprezentowana została (1)..... *Carmen* francuskiego kompozytora Georges'a Bizeta. Takiej (2)..... białostoczanie jeszcze nie widzieli!

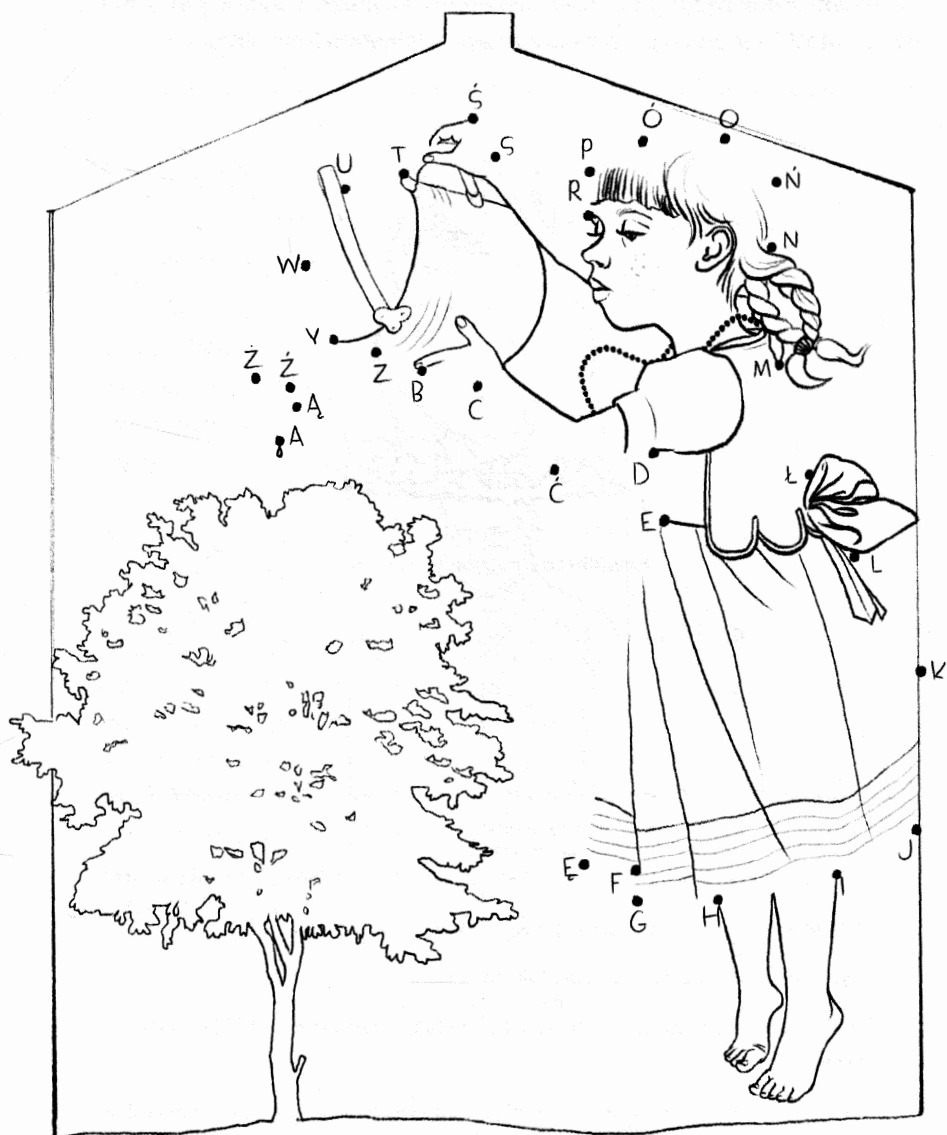
Beata Redo-Dobber, (3) spektaklu, nie ukrywała, że tym razem chciała zaskoczyć podlaską publiczność współczesną interpretacją i licznymi (4)..... do codzienności. Dlatego zamiast aktorów ubranych w czerwone (5)....., na scenie występują żołnierze noszący mundury oraz kobiety w letnich sukienkach. To nie jedyne zmiany! Akcja drugiego (6)..... została przeniesiona z hiszpańskiej tawerny do klubu nocnego! Na (7) pojawiły się ogromne wachlarze, projekcje multimedialne, a także prawdziwy jeep, który w dodatku jeździł, choć jak twierdzą twórcy (8), nie posiadał silnika spalinowego.

Podlaska *Carmen* w wersji mocno uwspółcześnionej, choć odbiega od powszechnego wyobrażenia opery, bardzo spodobała się (9)..... To również zasługa światowej klasy solistów oraz (10)..... Opery i Filharmonii Podlaskiej. O perfekcyjne wykonanie muzyki zadbała (11) prowadzona przez Michała Klauzę.

Na podstawie materiałów: www.oifp.eu/reperuat/carmen www.dziennikteatralny.pl/artykuly/czym-kusi-podlaska-carmen.html

37. Dziewczynka z konewką A1

„Dziewczynka z konewką” to jeden z najbardziej znanych murali w Polsce.
Połącz litery w kolejności alfabetycznej.



Kawelin jest rzeźbą, która przedstawia psa. Ale Mikołaj Kawelin, od którego pochodzi nazwa pomnika, był postacią prawdziwą. Zdecyduj, które fragmenty poniższej rozsypanki odnoszą się do psa-rzeźby, a które do człowieka. Uporządkuj je w odpowiedniej kolejności tak, aby powstały dwie notatki – jedna o pomniku, a druga o Mikołaju Kawelinie.



Kawelin to betonowy pies...

0.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
<i>g</i>						

- kopię rzeźby, która stała przy ogrodzeniu Pałacu Branickich, naprzeciwko Kościoła Farnego. W 1936 roku stworzyli ją białostoccy artyści...
- 1905 roku zorganizował pierwszy w Białymstoku wyścig kolarski. W historii miasta...
- Był także działaczem sportowym oraz...
- wydawał wystawne kolacje i bawił się na balach.
- Jedni mówią, że Kawelin jest śliczny, bo ma taki dziwny uśmiech. Inni twierdzą, że jest...
- Kawelin zapisał się również ze względu na swoje bogate życie towarzyskie. Chociaż...

- g) który stoi w parku Planty, w pobliżu skrzyżowania ulic Akademickiej i Legionowej. Jest wierną...
- h) po prostu brzydki, ale szybko dodają, że też interesujący i sympatyczny.
- i) – Piotr Sawicki i Józef Sławicki, ale w 1944 roku rzeźba zaginęła. Współczesny pomnik, który został zrekonstruowany w...
- j) posiadał majątek w Rafałowie, to większość czasu spędzał we własnym apartamencie w Hotelu Ritz, gdzie...
- k) 2005 roku, jest dzieła rzeźbiarki Małgorzaty Niedzielko.
- l) współzałożycielem i jednym z pierwszych prezesów klubu sportowego „Jagiellonia”. Na przykład w...
- m) Wszyscy jednak chętnie robią sobie przy nim zdjęcia.



Mikołaj Kawelin był znanym społecznikiem.

7.	8.	9.	10.	11.	12.

Na podstawie: www.pl.wikipedia.org/wiki/Mikołaj_Kawelin, https://pl.wikipedia.org/wiki/Pies_Kawelin

A. Uzupełnij tekst wyrazami z ramki.

cerkiew, dzwonnica, Europie, ~~grupe~~, obecnie, pół, strój, wejście

Wierni kościoła prawosławnego stanowią po rzymskich katolikach największą (0) ~~..grupe..~~ religijną w Polsce. Szacuje się, że wyznawców prawosławia jest w kraju około (1) miliona. Około 200 000 zamieszkuje Podlasie. W samym Białymstoku co piąty mieszkaniec jest prawosławny, co daje około 50 00 wiernych.

Ile jest natomiast cerkwi na Podlasiu? W Białymstoku i okolicach znajduje się 13 cerkwi prawosławnych, a kolejna jest (2) w trakcie budowy. Na całym Podlasiu świątyń prawosławnych jest około 150.

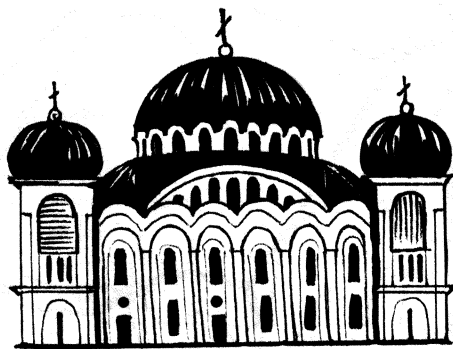
Ogromne zainteresowanie wśród turystów wzbudza (3) św. Ducha. Jest nie to tylko największa świątynia prawosławna w Polsce, ale też jedna z największych w (4) Może pomieścić około 2,5 tysiąca wiernych. Jej imponujący kształt, niesamowite freski i przepiękna (5) robią na wszystkich ogromne wrażenie.

Kolejną ciekawą budowlą sakralną jest cerkiew Mądrości Bożej. Kształt tej białostockiej świątyni został zainspirowany stambulską świątynią Hagia Sophia. Warto także odwiedzić Sobór św. Mikołaja Cudotwórcy w Białymstoku. Trzeba tylko pamiętać, że (6) do budynku nie znajduje się bezpośrednio od ulicy Lipowej, lecz od strony zachodniej. I najważniejsze, w cerkwi nie można robić zdjęć. Trzeba także zadbać o odpowiedni (7) – nogi i ramiona muszą być zakryte.

Na podstawie: <https://bialystoksubiektywnie.com/blog/2016/04/09/cerkwie-w-bialymstoku>.

B. Co nie pasuje:

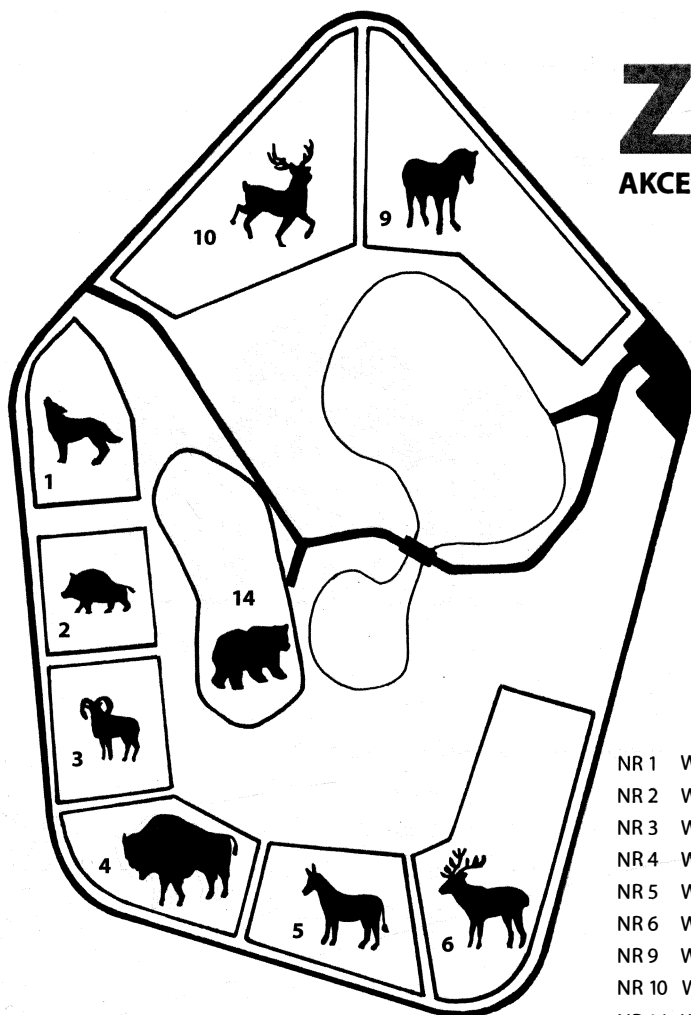
0. prawosławny, ~~mieszkaniec~~, katolik, muzułmanin,
1. cerkiew, ratusz, kościół, świątynia,
2. Polska, Podlasie, Mazowsze, Małopolska,
3. dzwonnica, drzewo, wieża, brama,
4. turysta, zdjęcia, przewodnik, katolik,
5. ksiądz, kształt, struktura, architektura



C. Połącz w pary:

- | | | | |
|---------------|---|---|--------------------------|
| 0. imponujący | ● | ● | a) wspinały |
| 1. cerkiew | | | b) wierny |
| 2. wyznawca | | | c) wiara |
| 3. kościół | | | d) świątynia katolicka |
| 4. strój | | | e) budynek sakralny |
| 5. świątynia | | | f) ubranie |
| 6. wyznanie | | | g) świątynia prawosławna |

A. Białostockie zoo jest niewielkie. Białostoczanie odwiedzają je głównie w weekendy. Zapoznaj się z mapką i legendą, a następnie odpowiedz, czy to prawda (P), czy nieprawda (N).



ZOO

AKCENT BIAŁYSTOK

LEGENDA

- NR 1 WYBIEG WILKÓW
- NR 2 WYBIEG DLA DZIKÓW
- NR 3 WYBIEG DLA MUFLONÓW
- NR 4 WYBIEG ŻUBRÓW
- NR 5 WYBIEG DLA OSŁÓW
- NR 6 WYBIEG JELENI
- NR 9 WYBIEG KONIKÓW POLSKICH
- NR 10 WYBIEG DANIELI
- NR 14 WYBIEG DLA NIEDŹWIEDZI

GODZINY OTWARCIA:

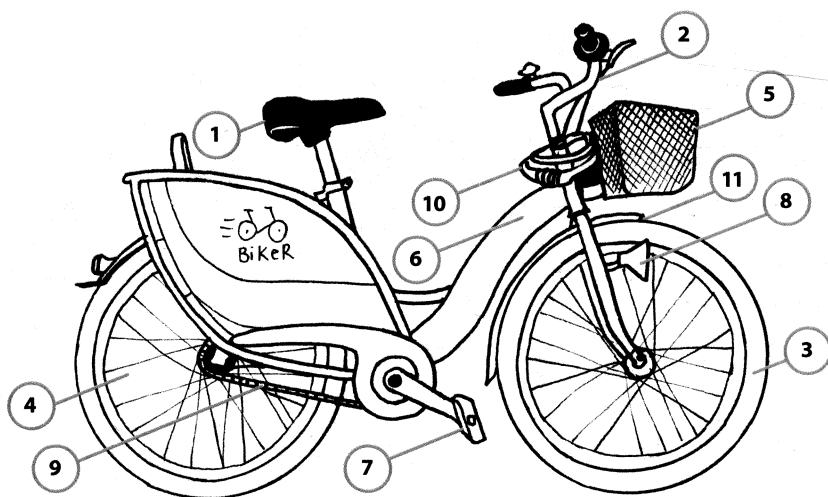
styczeń – marzec	9.00 do 16.00
październik – grudzień	9.00 do 16.00
kwiecień – wrzesień	9.00 do 18.00

- | | |
|---|-------|
| 0. Białostockie zoo nazywa się „Legenda”. | P (N) |
| 1. W maju zoo jest otwarte do godziny 18:00. | P / N |
| 2. Zoo ma dwa wejścia. | P / N |
| 3. W zoo nie ma toalet. | P / N |
| 4. W zoo znajduje się jezioro. | P / N |
| 5. W białostockim zoo nie mieszka lew. | P / N |
| 6. W zoo mieszka osioł. | P / N |
| 7. Wilki sąsiadują z jeleniami. | P / N |
| 8. Między żubrami a dzikami jest wybieg dla jeleni. | P / N |

B. Uzupełnij tabelkę według schematu:

	M. lp.	M. lm.	D. pl.
0.	wilk	wilki	wilków
1.			dzików
2.			muflonów
3.			żubrów
4.			osłów
5.			jeleni
6.			koników
7.			danieli
8.			niedźwiedzi

A. Rowery BiKeR podbiły serca mieszkańców Białegostoku. Dopasuj elementy roweru z ramki do odpowiednich numerów.



~~koło~~, kierownica, łańcuch, zamek, błotnik, pedał, opona, rama,
koszyk, lampka, siodełko

- | | |
|----------------------|----------|
| 1. | 7. |
| 2. | 8. |
| 3. | 9. |
| 4. <u>koło</u> | 10. |
| 5. | 11. |
| 6. | 12. |

B. Zaznacz, czego dotyczą poniższe informacje.

		rejestracja	wypożyczanie	zwrot	zasady ogólne
0.	Wprowadź rower do stacji dokującej (elektrozamka).				
1.	Pierwsze 20 minut jazdy jest zawsze darmowe.				
2.	Na terminalu naciśnij przycisk WYPOŻYCZ.				
3.	Zarejestruj się w systemie, klikając przycisk REJESTRACJA.				
4.	Przed odpięciem roweru podaj numer telefonu oraz PIN.				
5.	Jeśli rower jest zabezpieczony linką, odblokuj go kodem do zamka szyfrowego.				
6.	Rowery są dostępne od początku kwietnia do końca listopada.				
7.	Podaj wymagane dane – imię, nazwisko, numer telefonu.				
8.	Na jedno konto możesz wypożyczyć maksymalnie 4 rowery.				
9.	Jeśli nie ma wolnego miejsca, naciśnij przycisk ZWROT na terminalu.				
10.	Wpisz numer roweru, który chcesz wypożyczyć.				
11.	Aby oddać rower, nie musisz nawet podchodzić do terminala.				
12.	Rower zostanie odblokowany automatycznie.				
13.	Aby korzystać z rowerów, na początek wpłać minimum 10 zł na konto rowerowe.				
14.	Jeśli nie ma wolnego miejsca, przypnij rower zamkiem szyfrowym.				
15.	Sygnal dźwiękowy potwierdzi oddanie roweru.				
16.	Możesz korzystać z rowerów 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu.				
17.	Zaakceptuj regulamin.				

Na podstawie informacji ze strony www.bikerbialystok.pl

Przeczytaj regulamin korzystania z parku.

ZASADY KORZYSTANIA Z PARKU KONSTYTUCJI 3 MAJA

I. Park przeznaczony jest do wypoczynku.

1. Wyznacza się trawniki w parku do celów rekreacji.

II. Na terenie parku obowiązuje zakaz:

1. Zaśmiecania terenu,
2. Niszczenia roślinności i rozkopywania gruntu,
3. Niszczenia urządzeń i innych elementów zabudowy parku,
4. Spożywania alkoholu z wyjątkiem zorganizowanych imprez, na które zostało wydane pozwolenie wyraz ze zgodą dotyczącą handlu alkoholem,
5. Prowadzenia psów bez smyczy i bez kagańca,
6. Handlu i usług bez zezwolenia,
7. Zakłócania ciszy i naruszania porządku,
8. Palenia ognisk oraz grilli, z wyjątkiem zorganizowanych imprez, na które zostały wydane pozwolenia,
9. Jazdy wszelkimi pojazdami poza miejscami do tego wyznaczonymi; zakaz nie dotyczy pojazdów używanych przez służby porządkowe i ratunkowe oraz osoby piesze w rozumieniu art. 2 pkt 18 ustawy Prawo o ruchu drogowym oraz rowerzystów z zachowaniem pierwszeństwa dla osób pieszych.

III. Naruszanie postanowień regulaminu podlega karze przewidzianej w kodeksie wykroczeń

A. Napisz, w którym punkcie regulaminu podano odpowiednie informacje.

		punkt regulaminu
0.	zakaz hałasowania	II. 7.
1.	zakaz dewastowania ławek	
2.	zakaz wyrzucania śmieci na trawę	
3.	zakaz niszczenia roślin	
4.	zakaz prowadzenia sprzedaży bez zezwolenia	
5.	zakaz urządzania grilla poza specjalnymi imprezami	
6.	zakaz picia piwa poza specjalnie zorganizowanymi imprezami	
7.	zakaz wyprowadzania psa na spacer bez smyczy	

B. Od podanych czasowników utwórz rzeczowniki.

- 0.** zaśmiecać →**zaśmiecanie**.....
- 1.** niszczyć →
- 2.** zakłócać →
- 3.** korzystać →
- 4.** handlować →
- 5.** organizować →
- 6.** spożywać →
- 7.** prowadzić →
- 8.** palić →
- 9.** naruszać →
- 10.** rozumieć →

43. Podlaskie regionalizmy B2

Regionalizm to wyraz lub forma, które są używane tylko przez mieszkańców określonego regionu. Przeczytaj poniższe zdania, a następnie zdecyduj, co znaczą zaznaczone podlaskie regionalizmy.

0. W czasie zabawy, gdy ojciec **kozytał** dziecko w stopę, chłopiec głośno śmiał się.

a) kichał

☒ b) łaskotał

c) płakał

1. Po zabawie zrobił się taki **bardak**, że sprzątnięcie pokoju zajęło mi 3 godziny.

a) bałagan

b) hałas

c) pośpiech

2. Aby przyspieszyć załatwienie sprawy, Paweł chciał wręczyć urzędnikowi **chabora**.

a) worek

b) dokumenty

c) łapówkę

3. Opowiedział historię raz, a gdy skończył, **apiać** zaczął opowiadać ją od początku.

a) szybko

b) znowu

c) śpiewać

4. Poproszę **bułkę** chleba, mleko, wodę mineralną i jogurt.

a) bochenek

b) kawałek

c) ciasto

5. W autobusie dwaj chłopcy głośno opowiadali dowcipy i **gnili** w najlepsze.

a) chorowali

b) śmiali się

c) śpiewali

6. Dziewczyna tylko **bełtała** kawę łyżeczką, ale nawet jej nie spróbowała.

a) mieszała

b) piła

c) jadła

7. Kobieta z pogardą popatrzyła na chłopaka, który głośno **rugął się**, rozmawiając przez telefon.

a) śmiał się

b) przeklinał

c) śpiewał

44. Wizyta profesora A1

Białystok jest miastem akademickim, które odwiedzają naukowcy z całego świata. Uzupełnij tekst odpowiednimi przyimkami.



Profesor Özgür mieszka (0) Turcji. Leci samolotem (1) Turcji (2) Polski, aby spotkać się (3) pracownikami i studentami Uniwersytetu (4) Białymstoku. Samolot startuje (5) lotniska (6) Stambule (7) godzinie 6:55. Maszyna ląduje (8) lotnisku (9) Warszawie (10) trzech godzinach lotu. Profesor Özgür jedzie (11) lotniska tak-sówką (12) Dworzec Centralny. Pociąg (13) Białegostoku odjeżdża punktualnie (14) wpół (15) jedenastej. (16) pociągu profesor czyta książkę oraz ogląda film (17) komputerze. Niestety, nie może słuchać muzyki, bo zapomniał słuchawek. Tego dnia profesor Özgür nie ma żadnych spotkań (18) uniwersytecie, dlatego prosto (19) dworca kolejowego jedzie (20) hotelu.

Następnego dnia profesor Özgür jest bardzo zajęty. Najpierw spotyka się (21) dziekanem Wydziału Ekonomii, a następnie prowadzi wykład (22) studentów. (23) wykładzie idzie (24) obiad (25) restauracji, a potem spaceruje (26) parku. (27) południu profesor ma kolejny wykład. Tym razem opowiada (28) swojej pracy (29) Stanach Zjednoczonych. Wykład odbywa się (30) budynku Wydziału Matematyki i Informatyki.

Wieczorem profesor Özgür idzie (31) opery (32) spektakl. (33) skończonym spektaklu wraca (34) hotelu. Jest tak zmęczony, że idzie prosto (35) łóżka i śpi (36) dziesięć godzin. (37) drzwiach zostawił kartkę:
PROSZĘ NIE PRZESZKADZAĆ!

Jeśli chcesz się dowiedzieć czegoś więcej o osobach, które pracowały nad książką *Spacerem po Białymstoku*, wpisz wyrazy w nawiasach w odpowiedniej formie.



Konrad Szamryk jest (0) doktorem (doktor) językoznawstwa i nauczycielem (1)
 (język) polskiego jako obcego. Pracuje na (2)
 (Wydział Filologiczny) Uniwersytetu w Białymstoku. Nie lubi siedzieć w jednym miejscu, dlatego prowadził zajęcia na różnych uczelniach zagranicznych: w (3)
 (Ryga), (4)
 (Barcelona), (5) (Zagrzeb),
 (6) (Sztambuł), (7) (Ankara) oraz
 w (8) (Odessa).

W wolnym czasie lubi czytać książki i chodzić do kina. Uwielbia też (9)
 (aktywny wypoczynek). Kilka lat temu przebiegł pięć półmaratonów w jednym roku, za co otrzymał Koronę Półmaratonów Polski. Konrad pracuje również jako egzaminator języka polskiego jako obcego oraz jest autorem wielu (10) (artykuły) i kilku (11) (książki) – między innymi ćwiczeń dla obcokrajowców *Podlasie w legendach*.

Magdalena Kołejda pochodzi z Białegostoku, gdzie przez kilka lat brała udział w (1)
 (zajęcia artystyczne) w Młodzieżowym Domu Kultury. Obecnie studiuje grafikę na Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Interesuje się (2)
 (sztuka filmowa) oraz (3)
 (rysunek komiksowy).
 Lubi spędzać czas przy maszynie do (4)
 (szycie) i na wycieczkach rowerowych po (5)
 (rodzinne miasto).



Klucz odpowiedzi

1. Gdzie jest Białystok?

0. B, 1. C, 2. C, 3. A, 4. B, 5. B.

2. Budynki i obiekty

0. fontanna, 1. ratusz, 2. dworzec kolejowy, 3. opera, 4. Pałac Gościnny, 5. kościół,
6. Pałac Branickich, 7. brama, 8. katedra, 9. cerkiew.

3. Gdzie jest centrum?

0. b, 1. a, 2. b, 3. c, 4. c, 5. b.

4. Na Rynku Kościuszki

A. 0. B, 1. C, 2. A, 3. C, 4. A, 5. A.

B.

R	A	T	U	S	Z	P	K	P	R	A	F	F	O
A	J	C	T	P	B	I	A	Ł	Y	S	T	O	K
N	W	N	D	A	A	E	P	S	N	G	B	N	R
B	I	K	E	R	L	N	A	A	E	R	O	T	T
W	E	R	D	A	O	I	I	N	K	O	L	A	H
C	Ż	Z	C	S	N	A	H	K	R	Ę	K	N	C
K	A	L	N	O	U	D	A	P	T	A	K	N	G
J	W	Y	B	L	N	Z	A	F	O	R	N	A	A
Ś	Ć	H	K	Z	E	E	L	L	G	O	Ł	A	B
Ż	N	I	E	D	Ż	W	I	E	D	Ż	Ż	C	Z

5. Prasa

0. Znowu wygrał! Tadeusz Truskolaski jest prezydentem Białegostoku. 1. Nowy ranking! Białystok jest lepszy do życia od Paryża. 2. Z powodu biegu maratończyków centrum miasta będzie zamknięte / Centrum miasta będzie zamknięte z powodu maratonu. 3. Białystok Biega! Po ulicach miasta pobiegą miłośnicy sportu z całego kraju. 4. 34. Dni Sztuki Współczesnej! Podczas weekendu będzie można zobaczyć najlepsze spektakle. 5. Po otwarciu obwodnicy miasta ruch w centrum się zmniejszył. 6. Otwarto szlak murali. Mapę można pobrać ze strony internetowej. 7. W Białymstoku dobrze segreguje się śmieci.

6. Legenda o powstaniu Białegostoku

A. 0. na, 1. w, 2. W, 3. na, 4. Do, 5. w, 6. w, 7. na, 8. nad, 9. do, 10. od, 11. do, 12. z, 13. w, 14. z.

B. 0. Białegostoku, 1. Białystok, 2. Białymstokiem, 3. Białemustokowi, 4. Białegostoku, 5. Białymstoku, 6. Białegostoku.

7. Wielkie miasto Białystok

A. 0. C, 1. D, 2. A, 3. G, 4. F, 5. E, 6. H, 7. B.

B. 0. Jerzy nie miał dnia wolnego. 1. Jerzy nie lubił patrzeć na ludzi. 2. Ogromna ciężarówka nie wjechała w bok lśniącej taksówki. 3. Taksówkarz nie powiedział czegoś cicho i spokojnie. 4. Wala nie jest zadbaną dziewczyną. 5. Dziewczyna nie miała męża i (ani) dziecka. 6. Jerzy nie ucisnął jej mokrej dłoni. 7. Nie lubię Białegostoku.

8. Spacerem po Białymstoku

A. 0. północno-wschodniej, 1. Białorusini, 2. prawosławni, 3. parków, 4. stolicą, 5. mieszkańców, 6. zabytkiem, 7. siostrą, 8. turyści, 9. świetle 10. urzędnicy, 11. początku, 12. katedrą, 13. galerie handlowe 14. nowoczesność, 15. deptak, 16. kelnerzy, 17. rosyjsku.

B. 0. b, 1. c, 2. b, 3. a, 4. c, 5. c, 6. b.

9. Quiz

1. TAK, 2. około 300 000, 3. jesienią i zimą, 4. Jagiellonia, 5. z Lublina, 6. NIE, 7. muzeum, 8. tylko w zoo. 9. prezydent, 10. 85, 11. 15, 12. biblioteką, 13. deptak, 14. uniwersytet medyczny, 15. Uniwersytet w Białymstoku.

10. Bilet

A. Kolejność: 9, 7, 1, 11, 13, 15, 3, 5, 6, 0, 14, 2, 8, 10, 12, 4.

B. 0. P, 1. N, 2. P, 3. N, 4. N, 5. P, 6. N.

C. 0. A, 1. D, 2. G, 3. F, 4. B, 5. E, 6. H, 7. C.

11. Lalki i Central

0. Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacji, 1. Politechnika Białostocka, 2. Dom Handlowy Central PSS Spółem, 3. Uniwersytet w Białymstoku, 4. Uniwersytecki Dziecięcy Szpital Kliniczny, 5. Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji, 6. Park Zwierzyniecki, 7. Atrium Biała, 8. Białostocki Teatr Lalek, 9. Białostocka Komunikacja Rowerowa, 10. Jagiellonia Białystok.

12. O krok od katastrofy

0. C, 1. E, 2. H, 3. G, 4. B, 5. F, 6. D, 7. A.

13. Jakie to osiedle?

0. Młodych, **1.** Nowe Miasto, **2.** Dziesięciny, **3.** Kawalerskie, **4.** Piasta, **5.** Słoneczny Stok, **6.** Bojary, **7.** Leśna Dolina, **8.** Sienkiewicza, **9.** Mickiewicza, **10.** Zielone Wzgórze, **11.** Skorupy, **12.** Przydworcowe.

14. Trzy Kolumbijki

A. Claudia: **0.** grudzień > grudniu, **1.** śnieg > śniegu, **2.** piękne > pięknie, **3.** miasto > miastem, **4.** przejściu > przejściem, **5.** czuje > czuję, **6.** grafikom komputerowym > grafik komputerowy, **7.** kolegi > koledzy, **8.** otwarty > otwarci, **9.** polski > polskiego, **10.** mną > mnie.

Carolina: **1.** Bogota > Bogocie, **2.** która > który, **3.** mężem > mężem, **4.** marce > marcu, **5.** wiosnie > wiosnę, **6.** W > Na, **7.** tym > tego, **8.** małym > małe, **9.** przyzwyczaję > przyzwyczaję, **10.** stać > stanie, **11.** rowerze > rowerem, **12.** niezwykły > niezwykle.

Dayan: **1.** życiu > życia, **2.** zmęczoną > zmęczona, **3.** miejscem > miejsce, **4.** korkach > korków, **5.** dziećmi > dzieci, **6.** nimi > nich, **7.** spokojniejsze > spokojne, **8.** żebym > żeby, **9.** Warszawie > Warszawy, **10.** którą > która.

B. 0. Carolina, Dayan, **1.** Carolina, **2.** Claudia, Carolina, **3.** Dayan, **4.** Claudia, Carolina, Dayan, **5.** Claudia, **6.** Claudia, Carolina, Dayan, **7.** Claudia, Carolina, Dayan.

15. Białostocki śledź

słowa: cerkiew, białostoczanin, rynek, kartacze, Branicki, opera, pałac, zwierzyńiec, deptak, podlaski.

16. Mówią mieszkańcy 1

Maria: **0.** studiach, **1.** pracę, **2.** szkoły, **3.** parków, **4.** opery, **5.** spektakle.

Piotrek: **1.** urzędnikiem, **2.** miesiąc, **3.** kolegami, **4.** siatkówkę, **5.** basen.

Barbara: **1.** emerytką, **2.** młoda, **3.** cieszę się, **4.** blisko, **5.** ważne, **6.** spaceruję.

Janek: **1.** Anglii, **2.** dziadek, **3.** nauczyciel, **4.** film, **5.** didżejem.

Anna: **1.** Białymstoku, **2.** pracy, **3.** ją, **4.** to, **5.** mieście, **6.** rodzinę, **7.** koleżanki.

17. List Izabeli

0. b, **1.** c, **2.** a, **3.** b, **4.** a, **5.** c, **6.** a, **7.** b, **8.** c, **9.** b, **10.** a, **11.** c, **12.** a, **13.** c.

18. Mówią mieszkańcy 2

Marta: **0.** wyjechałam, **1.** wróciłam, **2.** jeżdżę, **3.** pojechać, **4.** jadę,

Serkan: **1.** swój, **2.** swoim, **3.** niego, **4.** swoją, **5.** nasze, **6.** swojego, **7.** swoimi, **8.** mój, **9.** swoją,

Galina: **1.** kilku, **2.** kilka, **3.** wiele, **4.** niewielu, **5.** wielu, **6.** wiele, **7.** parę, **8.** wielu, **9.** tyle.

Krzysztof: **1.** że, **2.** że, **3.** żeby, **4.** żebym, **5.** żeby, **6.** żeby, **7.** żebym, **8.** żeby.

19. Dom Partii

A. 0. studentom, 1. studentami, 2. urzędnikami, 3. studentów, 4. ludzi, 5. mieszkańcy, 6. kierowcy, 7. strajkujących, 8. kolegów, 9. osób, 10. protestujących, 11. mieszkańcy, 12. studentom, 13. przedstawiciele, 14. urzędnicy, 15. protestującymi, 16. studentów, 17. Rektorzy.

B. 0. b, 1. a, 2. c, 3. b, 4. c, 5. a.

20. Złoty przycisk

0. tancerze, 1. tancerze, 2. prowadzący, jurorzy, publiczność, 3. jurorzy, 4. tancerze, 5. tancerze, 6. jurorzy, tancerze.

21. Przepis na babkę ziemniaczaną

0. kilograma, 1. jajka, 2. cebule, 3. szklanki, 4. śmietany, 5. tłuszczu, 6. bułką, 7. bo-
czek, 8. mięsa, 9. godziny.

22. Chcielibyśmy zjeść coś polskiego

0. kapustę, 1. makaron, 2. ziemniaki, 3. marchewkę, 4. pomidory, 5. mięso, 6. cebuli, 7. kaszy, 8. białego sera, 9. zielonej papryki, 10. zupę ogórkową, 11. kotlet schabo-
wy, 12. ziemniakami, 13. buraczkami, 14. zupę, 15. kotleta schabowego, 16. babkę
ziemniaczaną, 17. sosem pieczarkowym, 18. sosu pieczarkowego, 19. rosół, 20. ma-
karonem, 21. pierogi, 22. kapustą, 23. kompot wiśniowy, 24. kompotu wiśniowego,
25. truskawkowy, 26. serniczki, 27. śmietaną, 28. owocami, 29. mięsa wieprzo-
wego, 30. zupę pomidorową, 31. ryżem, 32. ruskie pierogi, 33. ruskich pierogów,
34. polskie pierogi, 35. białym serem / białego sera 36. gotowanymi ziemniakami /
gotowanych ziemniaków, 37. zupę pomidorową, 38. wodę mineralną niegazowaną,
39. barszcz ukraiński, 40. kartacze, 41. mięsem, 42. serniczek, 43. śmietaną,
44. owoców.

23. Joga w parku

0. Podnieście, 1. Wyprostujcie, 2. opuśćcie, 3. Oddychajcie, 4. Wskocz, 5. Trzymaj,
6. rozluźnij, 7. niech będzie, 8. weź, 9. wypuść, 10. Poczuć, 11. rozluźnij, 12. niech po-
czuje się, 13. Wróćmy, 14. Zróbmy, 15. niech zrobią się, 16. odpocznijmy, 17. Złapmy,
18. Poczuć.

24. Kartka do babci

0. w, 1. na, 2. w, 3. dla, 4. na, 5. za, 6. przy, 7. z, 8. od, 9. na, 10. z, 11. po, 12. w,
13. ponad, 14. na, 15. po, 16. po 17. do.

25. Rzeźby

0. Józef Piłsudski, 1. Praczk, 2. Św. Jan Nepomucen, 3. Atlas, 4. Ks. Jerzy Popiełuszko.

26. Dziewczyna i brylant

0. N, 1. P, 2. N, 3. N, 4. P, 5. N, 6. P.

27. Arsenał

0. najlepszych, 1. najdłuższy, 2. najmniejszych, 3. lepsza, 4. więcej, 5. ważne/najważniejsze, 6. najbardziej, 7. lepiej, 8. najważniejsza, 9. najczęściej, 10. najmniej.

28. Plaża Dojlidy

0. plaży, 1. Dojlidach, 2. obszarze, 3. gminach, 4. Białymstoku, 5. Supraślu, 6. lesie, 7. latach, 8. renowacji, 9. zalewie, 10. okolicy, 11. mieście, 12. ścieżkach, 13. pomostach, 14. placu, 15. boisku, 16. siłowni, 17. pływaniu, 18. aktywnościach, 19. przebiegalni, 20. stawie, 21. kajaku, 22. rowerze, 23. łódce, 24. czerwcu, 25. lipcu, 26. sierpniu, 27. wrześniu, 28. wakacjach, 29. miejscu, 30. ciszy, 31. spokoju, 32. śniadaniu, 33. obiedzie, 34. południu, 35. pracy, 36. okazji, 37. zimie, 38. feriach, 39. nartach, 40. okolicach, 41. biegówkach, 42. lekcji, 43. lekcjach.

29. List Franciszka

0. a, 1. b, 2. c, 3. b, 4. b, 5. c, 6. a, 7. b, 8. c, 9. a, 10. b, 11. c, 12. c, 13. a.

30. Kalendarium

0. tysiąc sześćset dziewięćdziesiątym pierwszym, 1. tysiąc siedemset pięćdziesiątym, 2. tysiąc siedemset siedemdziesiątym pierwszym, 3. tysiąc siedemset dziewięćdziesiątego szóstego / tysiąc osiemset siódmego, 4. tysiąc osiemset siódmym, 5. tysiąc osiemset sześćdziesiątym drugim, 6. tysiąc dziewięćsetnego / tysiąc dziewięćset piętego, 7. tysiąc dziewięćset dziewiętnastym, 8. tysiąc dziewięćset trzydziestego dziewiątego, 9. tysiąc dziewięćset czterdziestego pierwszego / tysiąc dziewięćset czterdziestego trzeciego.

31. Trochę nowszej historii

0. Osiemnastego czerwca tysiąc dziewięćset czterdziestego szóstego, 1. Pierwszego października tysiąc dziewięćset pięćdziesiątego drugiego, 2. Dziewiątego sierpnia tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego siódmego, 3. Dwunastego listopada tysiąc dziewięćset osiemdziesiątego siódmego, 4. Piątego czerwca tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego pierwszego, 5. Dziewiętnastego czerwca tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego siódmego, 6. Pierwszego stycznia tysiąc dziewięćset dziewięćdziesiątego dziewiątego roku, 7. Piątego grudnia dwa tysiące siódmego, 8. Dwudziestego ósmego września dwa tysiące dwunastego, 9. Dwudziestego lipca dwa tysiące dziewiętnastego.

32. Pechowe spodnie

A. 0. żeby, 1. oraz, 2. ponieważ, 3. a, 4. że, 5. który, 6. które, 7. którzy, 8. ale, 9. dlatego.

B. **1.** handlarz, **2.** tysiąc, **3.** kieszeń, **4.** gotówka, **5.** kroku, **6.** wrzesień, **7.** złodziej,
8 kwota.

33. Kuchnia Branickich

0. sarny, 1. jelenie, 2. danielę, 3. kury, 4. kaczkę, 5. bażanty, 6. indyki, 7. ryby, 8. łoso-
sie, 9. pstrągi, 10. śledzie, 11. warzywa, 12. owoce, 13. Jabłka, 14. gruszki, 15. śliw-
ki, 16. wiśnie, 17. morele, 18. brzoskwinie, 19. pomarańcze, 20. granaty, 21. wina,
22. piwa, 23. potrawy.

34. Doktor Esperanto

0. żydowskiej, 1. warszawskie, 2. medyczną, 3. wyjątkowe, 4. biblijnej, 5. rodzinnym, 6. dzisiejszych, 7. autorski, 8. Światowy, 9. Polskie.

35. Z życia miasta

0. J, 1. F, 2. C, 3. I, 4. D, 5. B, 6. G, 7. A, 8. H, 9. E.

36.Opera

0. deskach, 1. opera, 2. inscenizacji, 3. reżyser, 4. nawiązaniemi, 5. stroje, 6. aktu, 7. scenie, 8. spektaklu, 9. publiczności, 10. chóru, 11. orkiestra.

37. Dziewczynka z konewką



38. Kawelin

0. g, 1. a, 2. i, 3. k, 4. e, 5. h, 6. m, 7. c, 8. l, 9. b, 10. f, 11. j, 12. d.

39. Szlakiem podlaskich cerkwi

- A. 0. grupę, 1. pół, 2. obecnie, 3. cerkiew, 4. Europie, 5. dzwonnica, 6. wejście, 7. strój.
B. 0. mieszkaniac, 1. ratusz, 2. Polska, 3. drzewo, 4. katolik, 5. ksiądz.
C. 0. a, 1. g, 2. b, 3. d, 4. f, 5. e, 6. c.

40. Akcent zoo

A. 0. N, 1. P, 2. P, 3. N, 4. N, 5. P, 6. P, 7. N, 8. N.

B.

	M. lp.	M. lm.	D. pl.
0.	wilk	wilki	wilków
1.	dzik	dziki	dzików
2.	muflon	muflony	muflonów
3.	żubr	żubry	żubrów
4.	osioł	osły	osłów
5.	jeleń	jelenie	jeleni
6.	konik	koniki	koników
7.	daniel	daniele	danieli
8.	niedźwiedź	niedźwiedzie	niedźwiedzi

41. BiKeR

- A. 1. siodełko, 2. kierownica, 3. opona, 4. koło, 5. koszyk, 6. rama, 7. pedał, 8. lampa, 9. łańcuch, 10. zamek, 11. błotnik.
B. **Rejestracja:** 3, 7, 13, 17; **wypożyczenie:** 2, 4, 5, 10, 12; **zwrot:** 0, 9, 11, 14, 15; **zasady ogólne:** 1, 6, 8, 16.

42. W parku

- A. 0. II.7., 1. II.3., 2. II.1., 3. II.2., 4. II.6., 5. II.8., 6. II.4., 7. II.5.
B. 0. zaśmiecanie, 1. niszczenie, 2. zakłócanie, 3. korzystanie, 4. handlowanie, 5. organizowanie, 6. spożywanie, 7. prowadzenie, 8. palenie, 9. naruszanie, 10. rozumienie.

43. Podlaskie regionalizmy

0. b, 1. a, 2. c, 3. b, 4. a, 5. b, 6. a, 7. b.

44. Wizyta Profesora

0. w, 1. z, 2. do, 3. z, 4. w, 5. z, 6. w, 7. o, 8. na, 9. w, 10. po, 11. z, 12. na, 13. do, 14. o, 15. do, 16. w, 17. na, 18. na, 19. z, 20. do, 21. z, 22. dla, 23. po, 24. na, 25. do, 26. po/w, 27. po, 28. o, 29. w, 30. w, 31. do, 32. na, 33. po, 34. do, 35. do, 36. przez, 37. na.

45. Książkę przygotowali

Konrad: 0. doktorem, 1. języka, 2. Wydziale Filologicznym, 3. Rydze, 4. Barcelonie, 5. Zagrzebiu, 6. Stambule, 7. Ankarze, 8. Odessie, 9. aktywny wypoczynek, 10. artykułów, 11. książek.

Magda: 1. zajęciach artystycznych, 2. sztuką filmową, 3. rysunkiem komiksowym, 4. szycia, 5. rodzinnym mieście.

Dobrzyński R., *Ulica Zamenhofa*, Bielsko-Biała 2001.

Godlewski J., *Co spożywano na dworze Branickich*, „Białostocczyzna” 1990, 1 (17), s. 1–5.

Historia Białegostoku, red. A. Dobroński, Białystok 2012.

Janowicz S., *Wielkie miasto Białystok*, Warszawa 1973.

Kalendarium najważniejszych wydarzeń z ostatnich 100 lat historii miasta, oprac. M. Kietliński, dodatek *100 lat. Rocznica odzyskania niepodległości przez Białystok*, „Kurier Poranny”, nr 35 (8918)/2019 r., s. 2–75.

Kochanowski M., *Chlor! Mogła zginąć większość mieszkańców Białegostoku*, „Gazeta Wyborcza”, dodatek „Magazyn Białystok”, 8.03.2019 r., s. 4–5.

Kulesza-Woroniecka I., *Dwór Izabeli Branickiej w Białymstoku 1771-1808, w: Izabela z Poniatowskich Branicka. Życie i działalność publiczna*, pod red. C. Kukli, Białystok 2014, s. 87–116.

Lechowski A., *Sekrety Białegostoku*, Łódź 2016.

Legendy województw: białostockiego, łomżyńskiego, suwalskiego (zebrała W. Niewińska), Białystok 1995.

Maroszek J., Leończuk J., *Wielka księga tradycji kulinarnych Puszczy Knyszyńskiej*, Supraśl 2011.

Wybraliśmy wolność: NZS Białystok 1980–1990, red. A. Mularczyk, J. Żabiuk, [rys. historyczny M. Kietliński], Białystok 2014.

Adresy internetowe:

www.tvn.pl/programy/mam-talent,19,pc/aktualnosci,3607/to-dla-nich-egurrola-wykorzystal-zloty-przycisk-oficjalna-strona-stacji-tvn,266524,n.html (dostęp: 28.02.2019)

www.oifp.eu/repertuar/carmen (dostęp: 14.02.2019)

www.dziennikteatralny.pl/artykuly/czym-kusi-podlaska-carmen.html (dostęp: 06.03.2019)

www.pl.wikipedia.org/wiki/Mikołaj_Kawelin (dostęp: 06.03.2019)

www.pl.wikipedia.org/wiki/Pies_Kawelin (dostęp: 06.03.2019)

www.bialystoksubiektywnie.com/blog/2016/04/09/cerkwie-w-bialymstoku (dostęp: 8.08.2019)

www.atrakcjepodlasia.pl/atrakcje-turystyczne/plaza-dojlidy-w-bialymstoku (dostęp: 14.08.2019)

www.info.bialystok.pl/historia/kalendarium/obiekt.php (dostęp: 14.08.2019)

www.bikerbialystok.pl (dostęp: 15.08.2019)